

Proposta de resolución con RESOLUCIÓN sobre a aprobación dos criterios de selección e priorización de proxectos, así como as limitacións sectoriais, da Estratexia de Desenvolvemento Local do grupo de desenvolvemento rural de Galicia GDR 04 Asociación para o Desarrollo Rural da Comarca de Lugo

I. ANTECEDENTES

1. O Consello de Dirección da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (en adiante, a Axencia), na súa xuntanza do 20 de abril de 2022, acordou aprobar as bases reguladoras para a selección de organizacións candidatas a converterse en entidades colaboradoras na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027, para a concesión de axudas orientadas á adquisición de capacidades e para accións preparatorias en apoio do deseño de futuras estratexias de desenvolvemento local participativo para o período de programación 2023-2027, cofinanciadas polo fondo Feader, e para aprobación de estratexias de desenvolvemento local, así como a correspondente convocatoria, para as anualidades 2022 e 2023 (código de procedemento MR701F). Dito acordo publicouse mediante Resolución do 18 de maio de 2022 (DOG nº 105, do 2 de xuño).

De conformidade co artigo 18 das indicadas bases reguladoras, mediante a Resolución do 19 de setembro de 2022, a directora xeral da Axencia, por delegación do Consello de Dirección desta, seleccionou 24 organizacións candidatas a converterse en entidades colaboradoras na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027.

2. A Resolución da directora xeral da Axencia do 27 de abril de 2023, estableceu as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, así como as regras para a elaboración das estratexias e os criterios de puntuación referidos aos territorios que se correspondan coas estratexias de desenvolvemento local que sexan seleccionadas (DOG nº 89, do 10 de maio).

Instruído o procedemento, a directora xeral da Axencia, mediante Resolución do 7 de decembro de 2023, seleccionou e aprobou as estratexias de desenvolvemento local, así como as entidades colaboradoras na intervención Leader de Galicia para o período 2023-2027. A dita Resolución foi rectificada pola Resolución do 20 de maio de 2024.

A selección quedou condicionada a que todas as asociacións adecúen os procedementos de selección de proxectos ao disposto nos artigos 16 a 21 da Resolución do 27 de abril de 2023.

AXENCIA GALEGA DE DESENVOLVEMENTO RURAL
CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

Lugar da Barcia 56, Laraño
15897 Santiago de Compostela
T. + 34 981 547 354
infoagader@xunta.gal
agader.xunta.gal

3. A xunta directiva do grupo de desenvolvemento rural 04 Asociación para o Desarrollo Rural da Comarca de Lugo aprobou os criterios de selección e priorización de proxectos, así como as limitacións sectoriais, das súas Estratexias de Desenvolvemento Local.
4. O GDR 04 Asociación para o Desarrollo Rural da Comarca de Lugo remitiu á Axencia os citados criterios de selección e priorización de proxectos, así como as limitacións sectoriais, para a súa aprobación, segundo o cadro achegado:

Data aprobación xunta directiva	Data remisión Agader, nº rexistro	
05/03/2025	07/07/2023	2023/2004587
	05/03/2025	2025/620979

II. CONSIDERACIÓNS LEGAIS E TÉCNICAS

1. Normativa xeral e específica de aplicación

1. Lei 5/2000, do 28 de decembro, de medidas fiscais e de réxime orzamentario e administrativo (DOG n.º 251, do 29 de decembro), pola que se creou a Axencia como un ente de dereito público, e Decreto 79/2001, do 6 de abril, polo que se aprobou o Regulamento da Axencia (DOG n.º 77, do 20 de abril).
2. Lei 11/2021, do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia, que contempla a natureza da Axencia como unha axencia pública autonómica das previstas no artigo 45 da Lei 16/2010, do 17 de decembro, de organización e funcionamento da Administración xeral e do sector público autonómico de Galicia (DOG n.º 94, do 21 de maio).
3. Lei 39/2015, do 1 de outubro, do procedemento administrativo común das administracións públicas, a partir de agora LPACAP (BOE n.º 236, do 02 de outubro).
4. Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia (DOG n.º 121, do 25 de xuño).
5. Decreto 11/2009, do 8 de xaneiro, polo que se aproba o Regulamento da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia, a partir de agora RLSG (DOG n.º 20, do 29 de xaneiro).
6. Lei 6/2001, do 29 de xuño, de adecuación da normativa da Comunidade Autónoma de Galicia á Lei 4/1999, do 13 de xaneiro, de modificación da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común (DOG n.º 135, do 12 de xullo).
7. Acordo do 20 de abril de 2022 do Consello de Dirección da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, polo que se aproban as bases reguladoras para a selección de organizacións candidatas a converterse en entidades colaboradoras na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027, para a concesión de axudas orientadas á adquisición de capacidades e para accións preparatorias en apoio do deseño das futuras estratexias de desenvolvemento local participativo para o período de programación 2023-2027, cofinanciadas polo fondo Feader, e para a aprobación de estratexias de desenvolvemento local, así como a correspondente convocatoria, para as anualidades 2022 e 2023 (código de

- procedemento MR701F). O citado acordo publicouse mediante a Resolución do 18 de maio de 2022 (DOG n.º 105, do 2 de xuño).
8. Resolución da directora xeral da Axencia do 27 de abril de 2023 pola que se estableceron as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, así como as regras para a elaboración das estratexias e os criterios de puntuación referidos aos territorios que se correspondan coas estratexias de desenvolvemento local que sexan seleccionadas (DOG n.º 89, do 10 de maio).
 9. Resolución do 7 de decembro de 2023 da persoa titular da Dirección Xeral da Axencia, ditada por delegación do Consello de Dirección, de selección de estratexias de desenvolvemento local e de entidades colaboradoras, así como de distribución de fondos entre as estratexias de desenvolvemento local.
 10. Resolución do 20 de maio de 2024 pola que se rectifican os erros materiais da Resolución do 7 de decembro de 2023 da persoa titular da Dirección Xeral da Axencia, ditada por delegación do Consello de Dirección, de selección de estratexias de desenvolvemento local e de entidades colaboradoras, así como de distribución de fondos entre as estratexias de desenvolvemento local.

2.Competencia

A competencia para a instrución do procedemento para a selección e aprobación de estratexias de desenvolvemento local, así como para a selección de entidades colaboradoras na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027, é da Subdirección de Relacións cos Grupos de Desenvolvemento Rural, segundo o artigo 15 das bases reguladoras aprobadas o 20 de abril de 2022 polo Consello de Dirección da Axencia para a selección de organizacións candidatas a converterse en entidades colaboradoras na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027, publicadas mediante a Resolución do 18 de maio de 2022 (DOG n.º 105, do 2 de xuño).

Segundo o artigo 20.7 das citadas bases reguladoras, a persoa titular da Dirección Xeral da Axencia, por delegación do Consello de Dirección desta, é a competente para a aprobación das estratexias de desenvolvemento local, das que forman parte os criterios de selección e priorización de proxectos, así como as limitacións sectoriais, aplicables na execución das citadas estratexias.

3.Valoración da documentación presentada polo GDR.

Tras a instrución do procedemento conséntase que:

-A entidade colaboradora GDR 04 Asociación para o Desenvolvemento Rural da Comarca de Lugo na intervención Leader de Galicia para o período 2023-2027 seleccionada pola Resolución do 7 de decembro de 2023, rectificada pola Resolución do 20 de maio de 2024, presentou ante a Axencia as normas para a xestión das estratexias de desenvolvemento local, en particular, o Plan de xestión e os criterios de selección e priorización de proxectos, así como as limitacións sectoriais, das estratexias de desenvolvemento local.

-Que as normas referidas á estratexia do GDR 04 Asociación para o Desenvolvemento Rural da Comarca de Lugo conteñen, ben na súa primeira versión, ben na modificada revisada tecnicamente pola Axencia, os límites de axuda pública máxima, os criterios de selección e priorización dos proxectos (baremo, regras para a asignación das porcentaxes de axuda pública e procedemento de priorización e selección dos

proxectos que contén coa verificación favorable do informe de control de elixibilidade por parte da Axencia), así como as limitacións sectoriais e fan referencia aos mecanismos que garanten os principios de obxectividade, publicidade, imparcialidade e libre concorrência, aos procesos de toma de decisións e aos procedementos de contratación, e o procedemento para evitar conflitos de intereses nos membros dos órganos de avaliación e decisión do GDR.

-Que as ditas normas foron aprobadas polo órgano competente do GDR.

En definitiva, o GDR seleccionado adecuou os procedementos de selección de proxectos ao disposto nos artigos 16 a 21 da Resolución do 27 de abril de 2023 pola que se establecen as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, en particular, ás regras de puntuación e procedemento de selección dos investimentos subvencionables para operacións en apoio de terceiras persoas.

Tendo en conta os antecedentes e consideracións sinaladas,

PROPOÑO

Que se aprrobe o Plan de xestión e os criterios de selección e priorización de proxectos, así como as limitacións sectoriais, das estratexias de desenvolvemento local do GDR 04 Asociación para o Desenvolvemento Rural da Comarca de Lugo que figuran como anexo deste documento.

Santiago de Compostela, na data da sinatura electrónica
A subdirectora de Relacións cos Grupos de Desenvolvemento Rural
Francisca María Gago Guillán

Tendo en conta o anterior, RESOLVO:

Aprobar a proposta da Subdirectora de Relacións cos GDR nos seus propios termos.

Contra esta resolución, que pon fin á vía administrativa, poderá interporse recurso potestativo de reposición ante o Consello de Dirección da Axencia, no prazo dun mes contado desde o día seguinte ao da notificación, ou ben directamente recurso contencioso administrativo ante o Xulgado do Contencioso-Administrativo de Compostela, no prazo de dous meses contados igualmente desde o día seguinte ao da notificación. Tamén poderá interpoñerse calquera outro recurso que se estime oportuno.

Santiago de Compostela, na data da sinatura electrónica
O Consello de Dirección da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural
(P.D.: art. 20.7 das bases reguladoras do 20.04.2022)
A directora xeral da Axencia
María Paz Rodríguez Rivera

ESTRATEGÍA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO LEADER 2023-2027

EPÍGRAFE H e I
v. Marzo 2025

GDR-4
Asociación para o
Desenvolvemento
Rural da

Contido

ÍNDICE DE TÁBOAS - 3

CONSIDERACIÓNS PREVIAS - 4

H. OBXECTIVOS

H.1. OBXECTIVOS XERAIS - 10

H.2. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS - 10

H.3. INDICADORES PARA O SEGUIMENTO DO NIVEL DE CONSECUCIÓN DOS
OBXECTIVOS - 12

I. PLAN DE ACCIÓN

I.1. PLAN DE XESTIÓN - 14

I.2. LIÑAS ESTRATÉXICAS E MEDIDAS OU LIÑAS DE ACTUACIÓN - 26

I.3. PROXECTOS E ACCIÓNS ESPECÍFICAS CON IMPACTO SIGNIFICATIVO - 29

I.4. ACTUACIÓNS PROPIAS DE ANIMACIÓN A REALIZAR POLO GRUPO - 30

I.5. PLAN DE FORMACIÓN DO GDR - 34

I.6. PLAN DE COOPERACIÓN E TRABALLO EN REDE CON OUTROS GDR E ENTIDADES - 46

I.7. PLANIFICACIÓN TEMPORAL - 54

I.8. NORMAS DE XESTIÓN E BAREMO - 55

I.9. PLAN FINANCEIRO - 72

I.10. PLAN DE SEGUIMENTO E AVALIACIÓN - 73

ANEXOS

RELACIÓN DE CENTROS SOCIAIS - 81

ÍNDICE DE TÁBOAS

Táboa 1. Relación priorizada dos obxectivos xerais da estratexia	10
Táboa 2. Relación priorizada dos obxectivos específicos da estratexia	10
Táboa 3. Indicadores para o seguimento do nivel de consecución dos obxectivos	12
Táboa 4. Liñas estratéxicas e medidas ou propostas de actuación.....	26
Táboa 5. Proxectos e accións específicas con impacto significativo	29
Táboa 6. Programación das actuacións propias de animación a realizar polo grupo ..	32
Táboa 7. Plan de formación	414
Táboa 8. Plan de cooperación e traballo en rede.....	468
Táboa 9. Planificación temporal dos proxectos e actividades	54
Táboa 10. Baremo de proxectos produtivos e non produtivos	59
Táboa 11. Plan financeiro	72
Táboa 12. Indicadores de resultados e avaliación	78

CONSIDERACIÓNS PREVIAS

O regulamento (UE) 2021/1060 do Parlamento Europeo e do Consello, do 24 de xuño, no seu Título III destina o Capítulo II ao desenvolvemento local participativo. Dita normativa define os posibles apoios financeiros, fixa o contido das estratexias de desenvolvemento local e a súa selección, establece as tarefas e condicións dos grupos de desenvolvemento rural como entidades encargadas de concibir e levar á práctica as estratexias, e finalmente, determina os posibles tipos de axuda, etc..

O desenvolvemento local participativo é o instrumento de política territorial que consiste en ceder a iniciativa de planificación ás comunidades locais, organizadas en asociacións público-privadas, que elaboran e executan unha estratexia de desenvolvemento para un territorio determinado aproveitando os seus propios recursos.

No mesmo consolídase que a formulación do desenvolvemento local participativo, denominado «Leader» no marco do Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (FEADER), ou calquera outro instrumento territorial de apoio a iniciativas deseñadas polos Estados membros, debe basearse nas estratexias de desenvolvemento territorial e local.

Conforme o artigo 2 do regulamento (UE) 2021/2115, polo que se establecen normas en relación coa axuda aos plans estratéxicos que deben elaborar os Estados membros no marco da PAC (regulamento PEPAC), establécese que o Desenvolvemento Local Participativo aplicárase á axuda financiada polo FEADER. Concretamente regúlase a través do artigo 77 que ordena a concesión de axudas á cooperación nas que se inclúen a preparación e execución das Estratexias de Desenvolvemento Local Participativo definidas conforme ao regulamento 2021/1060.

Conforme ao indicado, é esencial que os grupos de acción local, que representan os intereses das comunidades locais, encárguense do deseño e a execución das estratexias de desenvolvemento local participativo. Con todo, as estratexias territoriais deben desenvolverse e apoiarse baixo a responsabilidade das autoridades ou organismos pertinentes, sendo as mesmas as encargadas da súa selección. Por tanto, a autoridade de xestión ou órgano que conteña as competencias neste ámbito, no caso actual a Agader, definirá os criterios de selección das devanditas estratexias.

Este instrumento, por tanto, continúa e profunda nunha nova etapa as experiencias das súas antecesoras Leader I (1989-1993), Leader II (1994-1999), Leader PLUS (2000-2006), enfoque Leader (2007-2013) e Leader (2014-2020)

Segundo recolle o Anexo C das “bases reguladoras para a selección de organizacións candidatas a converterse en entidades colaboradas na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027, para a concesión de axudas orientadas á adquisición de capacidades e para accións preparatorias en apoio do deseño das futuras estratexias de desenvolvemento local participativo para o período de programación 2023-2027, cofinanciadas polo fondo Feader, e para a aprobación de estratexias de desenvolvemento local.

A proposta de Estratexia de desenvolvemento local do **GDR COMARCA DE LUGO** presenta os apartados **H-OBXECTIVOS** e **I-PLAN DE ACCIÓN** co contido que se indica a continuación:

H. Obxectivos

A partir das conclusións obtidas nas epígrafes anteriores, defínense os obxectivos que se pretenden acadar coa estratexia, ordenándoos de xeito xerárquico.

I. Plan de acción

Como resultado final, descríbese un plan de acción que inclúe, o seguinte contido:

- Identificación das **liñas estratéxicas e propostas de actuación** para a consecución dos obxectivos definidos no punto anterior.
- Identificación de **proxectos que terán un impacto significativo** nos obxectivos e liñas estratéxicas de actuación, identificando novos servizos, produtos e intervencións necesarios para o desenvolvemento local.
- Programación das **actuacións propias de animación** para realizar polo grupo.
- **Plan de formación** cunha planificación dos cursos, na que conste o diagnóstico do mercado laboral do territorio, a identificación dos sectores aos que se dirixirán as actividades formativas e os requisitos mínimos para a selección do persoal formador e do alumnado.
- **Plan de cooperación con outros GDR e entidades**, onde se identifiquen as sinerxías con outros grupos ou territorios e as fórmulas de colaboración futuras mediante proxectos de cooperación ou novas formas de colaboración e accións concretas para desenvolver.
- **Normas para a xestión** da estratexia de desenvolvemento local, en particular, o plan de xestión e criterios de selección aplicables.
- **Plan financeiro** do gasto público previsto.
- **Plan de Seguimento.**

ESTRATEXÍA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO LEADER 2023-2027

EPÍGRAFE H

AXENCIA GALEGA
DE DESENVOLVEMENTO
RURAL

Fondo Europeo Agrícola
de Desenvolvemento Rural:
Europa inviste no rural

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE AGRICULTURA, PESCA
Y ALIMENTACIÓN

EPIGRAFE H. OBXECTIVOS

O Desenvolvemento Local Participativo é o instrumento de política territorial que responde o reto principal de conseguir un desenvolvemento equilibrado, utilizando os principios metodolóxicos Leader. O método Leader consiste en ceder a iniciativa de planificación ás comunidades locais, que, organizadas en asociacións público-privadas como os Grupos de desenvolvemento rural, elaboran e executan unha estratexia de desenvolvemento para un territorio determinado aproveitando os seus recursos. Este enfoque ascendente implica un reto de dinamización social para conseguir unha maior implicación da poboación na solución dos problemas comúns que lles afectan e un maior compromiso nas actuacións que proxectan e débese traducir nun aumento da gobernanza local.

A estratexia de desenvolvemento local é o documento a través do cal o territorio pon en liza esta gobernanza e polo tanto a liña de acción a seguir para acadar os obxectivos que o territorio se propoña para rachar cos desequilibrios propios do territorio rural.

Para elo, e sempre tendo en conta as principais directrices europeas, os GDR deben de delimitar cales son os seu principais obstáculos e cales son a apostas estratéxicas para solventar os mesmos, sempre tendo en conta que o que se pretende en todo caso é:

- Fomentar a creación de emprego, atendendo ás necesidades dos sectores tradicionais agrícola, gandeiro, e forestal, así como o apoio a PEMES noutras actividades en apoio á diversificación da economía rural, favorecendo a formación, a innovación e aos emprendedores.
- Utilización eficiente dos recursos naturais e o mantemento, conservación e recuperación do patrimonio cultural, histórico, arquitectónico e medio ambiental e a súa valorización e explotación sostible
- Mellora dos servizos públicos e a calidade de vida, que axude a paliar o déficit de oportunidades respecto do medio urbano, con especial atención á poboación máis desfavorecida ou en risco de exclusión.

Para o establecemento dos obxectivos que se definen deseguido tívose en conta de xeito preferente a análise socioeconómica realizada na fase previa a redacción desta epígrafe (Epígrafe B) xunto coas conclusións extraídas no proceso participativo relacionado no Epígrafe A.

Esta fase de definición estratéxica dou como consecuencia unha DAFO que se relaciona a continuación e cuxo resultados son os que, ben para potenciar os seus valores positivos ou para corrixir os desequilibrios provintes dos seus valores negativos, se ten en conta a hora de xustificar cada obxectivo xeral ou específico.

DAFO

Debilidades		Ameazas	
1	Un pequeno comercio atomizado e sen ánimos para encarar os novos retos e a modernización	1	Perda de poboación_migración da poboación activa cara áreas con máis dinamismo económico (cidade de Lugo)
2	Envellecemento da poboación e perda de poboación en tódolos ámbitos poboacionais(rural e urbano)	2	A baixa natalidade pode provocar desaparición de servizos públicos pola perda de poboación que conleva
3	Falta de persoal cualificado na administración pública para afrontar o reto da dixitalización, o cambio climático, e a sustentabilidade.	3	Os cambios normativos que regulan todos aspectos relacionados coa xestión do territorio e o emprendemento (Unión Europea, AGE e CCAA) poden desincentivar o mesmo e a creación de emprego no territorio.
4	Deficiente formación para autónomos e Pemes en conceptos claves de futuro como a dixitalización ou as medidas de aforro enerxético	4	A alta inflación das materias primas supón un risco para a sustentabilidade das empresas de dependentes das mesmas moi numerosas no territorio
5	Baixo número de prazas de aloxamento destinadas ao turismo	5	A subida dos combustibles e os custos directos de produción relacionados co agro supoñen unha forte ameaza para un sector estratéxico do territorio
6	Inexistencia de acceso a fibra óptica na áreas máis rurais do territorio o cal dificulta o acceso ao uso das TICs	6	A falta de persoal cualificado en sectores como a construción, hostalería e industria dificultan a competitividade das empresas existentes dos diferentes sectores.
7	Estancamento dos procesos de reordenación da propiedade (concentracións parcelarias) que dificultan a competitividade no sector agrogandeiro	7	A deslocalización de empresas cara a territorios emerxentes con menos nivel impositivo, menos burocracia e menos trabas ao emprendemento
8	Falta de relevo xeneracional nos negocios tradicionais	8	Desaparición das oportunidades de creación de empresas vinculadas ás novas tecnoloxías debido as dificultades de conexión a internet e polo tanto desaparición da economía innovadora
9	O excesivo individualismo empresarial non facilita ao desenvolvemento GLOBAL de todo o territorio	9	A falta de servizos nas áreas rurais pode provocar un desenvolvemento a dúas velocidades dentro do territorio
10	A excesiva burocracia dificulta a creación de empresas e de emprego		

Fortalezas		Oportunidades	
1	Localización estratéxica no referente a saída á meseta(A6) ou a través do norte do Estado (A8), con boa conectividade e acceso a diferentes vías de alta capacidade por estrada que o sitúan a unha hora das principais cidades de Galicia.	1	As novas políticas comunitarias de desenvolvemento rural baseadas na sostenibilidade, a produción en ecolóxico e a estratexia da "Granxa á mesa" supoñen un impulso cara o mercado dos produtos agroalimentarios de calidade
2	O potente sector leiteiro do territorio e o crecente sector de carne de Vacún.	2	As axudas NextGeneration como panca de acceso á modernización das empresas (dixitalizándoas) ou como fórmula para favorecer o nacemento de novas iniciativas.
3	Unha boa imaxe de calidade dos produtos agroalimentarios nun territorio primeira potencia no sector lácteo e no sector da carne de porcino e vacún.	3	As axudas europeas para diminuír a dependencia enerxética e fomentar o autoconsumo(fotovoltaica, térmica, eólica, etc..)
4	A existencia no territorio do Camiño de Santiago_Camiño Primitivo e do Camiño do Norte	4	A saturación do Camiño Francés de Santiago e o aumento do número de peregrinos potenciará as rutas oficias menos transitadas como o Camiño Primitivo.
5	O conxunto do patrimonio histórico-artístico tanto no relativo a arquitectura civil como relixiosa, posibilita a creación dunha oferta turística desestacionalizada	5	O crecemento do mercado nacional de produtos ecolóxicos e gourmet, incrementará a cadea de valor dos produtos agroalimentarios do territorio.
6	O conxunto de lugares de alto valor natural, ecolóxico, ambiental e paisaxístico (Rede Natura 2000 e Rede Galega de Espazos Protexidos).	6	O aumento do teletraballo pode favorecer o "back to rural" (volta ao rural) da poboación máis nova que desenvolve a súa actividade laboral nos núcleos máis urbanos.
7	Unha alta vocación emprendedora principalmente no sector agroalimentario empresarial tradicional, moi consolidado e con arraigo no territorio	7	O incremento de consumo de carnes "roxas" e aplicación da estratexia do sector cárnico promovida pola Consellería de Medio Rural pode deixar maiores marxes ao sector de carne de vacún.
8	Riqueza forestal nun monte semiordenado e con poucas áreas de abandono. Existencia de alta densidade de frondosas autóctonas.	8	A nova normativa de artesanía alimentaria e os distintivos de calidade asociados suporán un impulso aos novos artesáns e facilita o acceso dos mesmos aos mercados nacionais e internacionais
9	Unha gastronomía recoñecida e de calidade que xunto ás Festas de carácter gastronómico dos diferentes concellos atraen a milleiros de visitantes cada ano.		

H.1. OBXECTIVOS XERAIS

Táboa 1. Relación priorizada dos obxectivos xerais da estratexia

Orde	Obxectivos xerais
1º	DIVERSIFICACIÓN DA ECONOMÍA, MELLORA DA COMPETITIVIDADE E CREACIÓN DE EMPREGO
2º	CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO RURAL (NATURAL E ETNOGRÁFICO) E MELLORA DA SOSTIBILIDADE AMBIENTAL
3º	MELLORA DOS ESTANDARES DE CALIDADE DE VIDA E FORTALECEMENTO DA COHESIÓN SOCIAL

H.2. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS

Táboa 2. Relación priorizada dos obxectivos específicos da estratexia

OBXETIVO XERAL 1	DIVERSIFICACIÓN DA ECONOMÍA, MELLORA DA COMPETITIVIDADE E CREACIÓN DE EMPREGO	
	OE 1.1	Diversificar a estrutura produtiva local mediante a adaptación das empresas actuais e/ou a creación de novas actividades de carácter innovador para a creación de emprego de calidade
	OE 1.2	Mellorar a competitividade do sector agrario de xeito compatible coa sostibilidade ambiental e potenciar a industria de transformación e comercialización agroalimentaria
	OE 1.3	Fomentar a cooperación interempresarial para aproveitar a complementariedade dos recursos, habilidades e experiencias en distintas partes da cadea de valor (aprovisionamento, produción, marketing, comercialización) contribuíndo á loita polo cambio climático
	OE 1.4	Promoción do territorio como elemento diferenciador e identificador de produtos e servizos innovadores desenvolvidos no territorio GDR
	OE 1.5	Contribuír á redución do desequilibrio entre a oferta formativa e os requirimentos do mercado de traballo comarcal para lograr a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres
	OE 1.6	Fomentar o espírito empresarial e a cultura emprendedora na poboación, en especial entre as mulleres e a xuventude
	OE 1.7	Contribuír con medidas de responsabilidade social corporativa á redución da brecha salarial, ao fomento das iniciativas de empoderamento da muller, ao fomento da inclusión social, á loita contra a violencia de xénero.
	OE 1.8	Fomentar a mellora dos servizos básicos asistenciais á poboación

	OE 1.9	Contribuír a axudar que o relevo xeracional nas empresas se produza dunha maneira planificada e ordenada para garantir o seu desenvolvemento e continuidade
--	--------	---

CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO RURAL (NATURAL E ETNOGRÁFICO) E MELLORA DA SOSTIBILIDADE AMBIENTAL		
OBXECTIVO XERAL 2	OE 2.1	Mellorar o estado de conservación do patrimonio rural para a súa posta en valor mediante procesos innovadores
	OE 2.2	Estimular o desenvolvemento de actividades rurais, tradicionais e complementarias á actividade agrogandeira (agroturismo, artesanía, etc) potenciando o emprego de calidade
	OE 2.3	Facilitar a incorporación de sistemas de eficiencia enerxética e enerxías renovables nas empresas e nas institucións públicas
	OE 2.4	Potenciar a xestión integral dos RSU, inertes, tóxicos, perigosos, industriais e agrogandeiros
	OE 2.5	Elevar o nivel de conciencia ambiental colectiva do territorio, mediante a motivación e implicación da cidadanía
	OE 2.6	Estimular o desenvolvemento de actividades rurais vinculadas a cultura, como elemento diferenciador e identificador do territorio
	OE 2.7	Mellorar o aproveitamento dos recursos endóxeos de cara á diversificación produtiva e social

MELLORA DOS ESTANDARES DE CALIDADE DE VIDA E FORTALECEMENTO DA COHESIÓN SOCIAL		
OBXECTIVO XERAL 3	OE 3.1	Facilitar o proceso de consolidación da identidade comarcal entre os seus habitantes e promocional fora do territorio como espazo de calidade ambiental
	OE 3.2	Contribuír ao fornecemento do tecido asociativo a través de formación e inclusión de ferramentas de xestión e de traballo en rede como vía para mitigar o cambio climático
	OE 3.3	Fomentar a igualdade real e efectiva de mulleres e homes en todos os ámbitos da sociedade
	OE 3.4	Fomentar a integración socio laboral da mocidade a través da educación, da inserción profesional e ocio
	OE 3.5	Impulsar a integración social dos colectivos en risco de exclusión mediante a mellora das condicións de vida e o fomento da súa participación na sociedade mediante procesos innovadores

H.3. INDICADORES PARA O SEGUIMENTO DO NIVEL DE CONSECUCIÓN DOS OBXECTIVOS

Táboa 3. Indicadores para o seguimento do nivel de consecución dos obxectivos

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS	
OX1	Diversificar a estrutura produtiva local mediante a adaptación das empresas actuais e/ou a creación de novas actividades de carácter innovador para a creación de emprego de calidade
	Mellorar a competitividade do sector agrario de xeito compatible coa sostibilidade ambiental e potenciar a industria de transformación e comercialización agroalimentaria
	Fomentar a cooperación interempresarial para aproveitar a complementariedade dos recursos, habilidades e experiencias en distintas partes da cadea de valor (aprovisionamento, produción, marketing, comercialización) contribuíndo á loita polo cambio climático
	Promoción do territorio como elemento diferenciador e identificador de produtos e servizos innovadores desenvolvidos no territorio GDR
	Contribuír á redución do desequilibrio entre a oferta formativa e os requirimentos do mercado de traballo comarcal para lograr a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres
	Fomentar o espírito empresarial e a cultura emprendedora na poboación, en especial entre as mulleres e a xuventude
	Contribuír con medidas de responsabilidade social corporativa á redución da brecha salarial, ao fomento das iniciativas de empoderamento da muller, ao fomento da inclusión social, á loita contra a violencia de xénero.
	Fomentar a mellora dos servizos básicos asistenciais á poboación
	Contribuír a axudar que o relevo xeracional nas empresas se produza dunha maneira planificada e ordenada para garantir o seu desenvolvemento e continuidade
INDICADORES ESPECÍFICOS	
Nº de start ups creadas	
Nº de emprendedores asesorados	
Nº de empresas acollidas a un Plan de Transformación Dixital	
Nº de empresas que empregan a IA/Nº de empresas que fomentan teletraballo	
Nº de autoempregos creados/consolidados	
Nº proxectos de transformación agraria con axuda Leader	
Nº de explotacións agrarias con proxectos de diversificación	

ESTRATEXÍA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO LEADER 2023-2027

EPÍGRAFE I

AXENCIA GALEGA
DE DESENVOLVEMENTO
RURAL

Fondo Europeo Agrícola
de Desenvolvemento Rural:
Europa inviste no rural

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE AGRICULTURA, PESCA
Y ALIMENTACIÓN

EPÍGRAFE I. PLAN DE ACCIÓN

A continuación descríbense as medidas que se propoñen para executar a Estratexia de Desenvolvemento Local a través das cales se destinarán ás axudas do FEADER para a execución de que integrarán a Estratexia de Desenvolvemento Local (EDL), no marco do que establece a Resolución e, no que resulta aplicable, o Plan Estratéxico Nacional e os Regulamentos comunitarios de aplicación. O Plan Estratéxico Nacional sinala que as operacións deberán estar en consonancia co establecido no Regulamento de 01/06/2018 e contribuír aos obxectivos establecidos na estratexia do GDR.

Estas medidas diríxense á consecución dos obxectivos da Estratexia:

- **DIVERSIFICACIÓN DA ECONOMÍA, MELLORA DA COMPETITIVIDADE E CREACIÓN DE EMPREGO**
- **CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO RURAL (NATURAL E ETNOGRÁFICO) E MELLORA DA SOSTIBILIDADE AMBIENTAL**
- **MELLORA DOS ESTANDARES DE CALIDADE DE VIDA E FORTALECEMENTO DA COHESIÓN SOCIAL**

En base a isto e segundo o Anexo C das bases reguladoras, neste apartado descríbese o plan de acción que inclúe, o seguinte contido:

- Plan de xestión
- Identificación das liñas estratéxicas e propostas de actuación.
- Identificación de proxectos cun impacto significativo nos obxectivos e liñas estratéxicas de actuación.
- Programación das actuacións propias de animación a realizar polo grupo.
- Plan de formación cunha planificación dos cursos.
- Plan de cooperación con outros GDR e entidades

I.1 PLAN DE XESTIÓN

Os órganos de goberno e representación da Asociación son a Asemblea e a Xunta Directiva.

Os órganos de goberno da Asociación para o Desenvolvemento Rural da comarca de Lugo rexeranse polos principios democráticos recollidos na Constitución e no resto do ordenamento xurídico e axustará a súa actividade aos principios de colaboración, obxectividade, imparcialidade, eficacia, eficiencia, transparencia, publicidade e libre competencia.

SISTEMAS DE PARTICIPACIÓN E DECISIÓN NA ASEMBLEA E XUNTA DIRECTIVA REQUISITOS E PROCEDEMENTO DE ADQUISICIÓN E PERDA DA CONDICIÓN DE SOCIO.

A Asociación está integrada por socios activos, distinguindo dentro destes os socios fundadores que figuran na Acta de Fundación... Poderán ser socios activos as entidades público ou privado.. coa excepción das persoas físicas e sociedades mercantís baixo calquera das súas fórmulas con excepción das entidades de economía social: cooperativas, empresas de transformación agraria ou empresas laborais.

Estará formado por un grupo equilibrado e representativo de locais, públicos e privados, de distintos sectores socioeconómicos, que desenvolvan a súa actividade en a total ou parcial, directa ou indirecta no ámbito de actuación da asociación.

ADQUISICIÓN DA CALIDADE DE SOCIO

Para que unha entidade teña a condición de asociada, debe estar legalmente constituída e inscrito no rexistro correspondente. Debes solicitar a admisión por escrito dirixida ao Presidente manifestando a súa vontade de incorporarse á Asociación para o desenvolvemento rural da comarca de Lugo, e aposta pola consecución dos obxectivos da asociación e colaborar no desenvolvemento das súas actividades.

Do mesmo xeito, deberá achegar á solicitude o documento de acordo do seu órgano de decisión e a designación dun representante e dun suplente.

Cando un candidato non teña o seu domicilio social no ámbito de actuación determinado no O artigo 4 destes estatutos deberá demostrar que exerce a súa actividade en a total ou parcialmente no citado ámbito de actuación.

Recibida a solicitude, o presidente comunicará a dita solicitude á Xunta Directiva, que deberá resolverse nun prazo non superior a dous meses desde a data de presentación. Contra o acordo de denegación, o solicitante poderá recorrer ante a primeira Asemblea Xeral que teña lugar, debendo figurar expresamente este asunto na orde do día correspondente.

PERDA DA CONDICIÓN DE SOCIO

Perderase o estado de asociado:

- ☐ Por decisión voluntaria do asociado, comunicada por escrito ao presidente.
- ☐ Por condutas contrarias á boa convivencia e aos fins da Asociación.
- ☐ Por sanción imposta pola Xunta Directiva, de forma motivada e con audiencia do interesados, por incumprimento grave ou reiterado dos deberes inherentes ao estado

de asociado. O acordo de expulsión notificarase por escrito e contra el caberá recurso ante a primeira Asemblea Xeral que se celebre.

- ☐ Por impago de cotas durante tres anos consecutivos.
- ☐ Por extinción da persoa xurídica.

DEREITOS E DEBERES DOS SOCIOS

Os dereitos dos socios son:

- ☐ Participar nas actividades da Asociación e nos órganos de goberno e representación, para exercer o dereito de voto, así como para asistir á Asemblea Xeral, segundo os estatutos.
- ☐ Ser informado sobre a composición dos órganos de goberno e representación da asociación, o seu estado de contas e o desenvolvemento do seu actividade.
- ☐ Ser oído previamente á adopción de medidas disciplinarias contra el e a ser informado dos feitos que orixinan tales medidas, e debe ser razoado o acordo que, no seu caso, impón a sanción.
- ☐ Impugnar os acordos dos órganos da asociación que considere contrarios a Lei ou os Estatutos.

PORCENTAXE DE PARTICIPACIÓN DAS ENTIDADES PÚBLICAS E PRIVADAS E POR SECTOR EN ASEMBLEA E XUNTA DIRECTIVA

Nin as administracións públicas, nin ningún outro grupo de interese específico, representarán máis do 49% dos dereitos de voto na toma de decisións.

MECANISMOS DE PARTICIPACIÓN PARA OS SOCIOS NA ASOCIACIÓN

A representatividade dentro do GDR é posible grazas á estrutura de participación que ten configurada a Asociación para o desenvolvemento rural da comarca de Lugo, na que a poboación atopa tres formas de acceder á Asociación e ás súas actividades:

A. A través da Asemblea Xeral: é o órgano supremo de expresión da vontade de a asociación e estará integrada por todos os asociados.

Supón unha participación activa na vida institucional da asociación, con capacidade para voz e voto na toma de decisións, mediante asembleas; así como o posibilidade de optar, en igualdade de dereitos, aos órganos de goberno da Asociación.

B. A través das Mesas Sectoriais:

A súa finalidade é servir de canle de información sobre as actividades da Asociación e participación dos actores dos distintos sectores económicos e sociais, implicados na desenvolvemento do territorio. Nas Mesas sectoriais, os problemas de cada sector, e

accións de mellora, proxectos, iniciativas... que o sector poida concibir, presentar propostas á Asemblea Xeral.

A Asemblea Xeral poderá variar as mesas sectoriais segundo novas demandas ou sectores que xorden no territorio. A Xunta Directiva elixirá de entre os seus membros a representante que presidirá as devanditas mesas.

Os asociados integrados na Asemblea Xeral organizaranse en seis mesas sectoriais, organizadas en torno ás seguintes áreas:

- o Comité Institucional: formado polos representantes das administracións local e provincial.

- o Mesa de Dinamización Sociocomunitaria: na que o Asociacións sen ánimo de lucro non incluídas noutras táboas sectoriais: asociacións de mulleres, mocidade, veciñanza, medioambientais, culturais, deportivas, entre outras.

- o Mesa do Sector Agroforestal: inclúe as entidades representativas do sector, como cooperativas agrarias, empresas de transformación agrícola, comunidades de montes, asociacións forestais, organizacións profesionais da agricultura.

- o Mesa de Empresa e Emprego: integrada por entidades empresariais, sindicatos, Cámara de Comercio.

- o Comité de Benestar Social: integrado por entidades do ámbito da servizos sociais cuxo obxecto social é mellorar a calidade de vida da poboación, especialmente os colectivos con especiais dificultades e colectivos desfavorecidos ou en perigo de exclusión social.

- o Padroado de Turismo e Hostalaría: formado polas entidades vinculadas ao promoción do turismo e da representación das empresas turísticas e hostalería.

C. A través de actividades e iniciativas sociais e empresariais:

É a canle de participación que se articula en calquera programa de desenvolvemento, a través do cal a poboación accede á Asociación, como estrutura de asesoramento e apoio á posta en marcha de iniciativas empresariais e sociais; tamén como beneficiario do programas de formación, ou accións de cooperación e sinerxías dentro e fóra do territorio propio.

FUNCÍONS. CONVOCATORIAS, MAIORÍAS, DELEGACÍONS DE VOTO.

ASEMBLEA

As reunións das Asembleas Xerais serán ordinarias ou extraordinarias.

FUNCÍONS

Son competencias da Asemblea Xeral ordinaria os seguintes asuntos:

- ☐ Aprobado, se é o caso, a xestión do Consello de Administración.
- ☐ Examinar e aprobar as contas xerais.

- ☐ Resolver sobre a aprobación do inventario anual de bens mobles e inmoables cuxa valoración detallada dos mesmos será realizada polo membros da Xunta Directiva previamente designados por esta.
- ☐ Aprobar, se é o caso, as propostas do Consello de Administración co fin de actividades da Asociación.
- ☐ Acordar os gastos que se deben facer fronte con cotas extraordinarias e as súas establecemento, así como as das taxas ordinarias, fixan o seu importe e periodicidade.
- ☐ Ratificación, se é o caso, das decisións adoptadas no seo da Xunta Directiva.
- ☐ Calquera outra que non sexa da competencia exclusiva da Asemblea extraordinario. Corresponde á Asemblea Xeral Extraordinaria.
- ☐ Solicitude de declaración de utilidade pública.
- ☐ Constituír unha federación de asociacións ou unirse a elas.
- ☐ Modificar os estatutos.
- ☐ Disolución da Asociación e nomeamento de liquidadores.
- ☐ Nomeamento e renovación dos membros da Xunta Directiva.

CONVOCATORIAS

A Asemblea Xeral Ordinaria reunirse necesariamente polo menos unha vez ao ano, dentro os seis meses seguintes á finalización de cada exercicio fiscal.

As Asembleas Xerais extraordinarias celebraranse cando as circunstancias así o aconsellen, a xuízo do presidente, cando así o acorde a Xunta Directiva ou cando o propoña por escrito polo menos o 80% dos asociados.

MAIORÍAS E DELEGACIÓN DE VOTO

A Asemblea Xeral, ordinaria ou extraordinaria, quedará validamente constituída o primeiro convocatoria, sempre que a ela asista un terzo dos asociados con dereito a voto, e en segunda convocatoria polo menos 10 membros con dereito a voto. Será necesario, en todo caso, a presenza do presidente, ou da persoa que legalmente o substitúa.

Os acordos tomaranse por maioría simple das persoas presentes ou representadas cando os votos afirmativos superen os negativos, non sendo computables para estes efectos votos en branco ou abstencións.

Na Asemblea, un socio poderá representar por escrito un máximo de cinco socios, sempre que que ambos teñan capacidade de obrar, e que a representación sexa por escrito. Sexa necesario polo menos o voto afirmativo do 50% dos socios presentes ou representados tomar os seguintes acordos:

- ☐ Nomeamento dos Consellos de Administración e Administración.
- ☐ Acordo para constituír unha Federación de Asociacións ou incorporarse a elas.

- ☐ Disposición e alleamento de bens.
- ☐ Modificación dos estatutos.
- ☐ Disolución da entidade.

XUNTA DIRECTIVA

FUNCÍONS

As competencias da Xunta Directiva estenderanse, con carácter xeral, a todos os actos específicos para os fins da asociación, sempre que non requiran, segundo estes Estatutos, autorización expresa da Asemblea Xeral. Son competencias particulares do Consello de Administración as seguintes:

Dirixir as actividades sociais e realizar a xestión económica e administrativa do Asociación, comprometéndose a realizar os contratos e actos oportunos.

- ☐ Aprobar a concesión de axudas no marco de programas ou convenios.
- ☐ Executar os acordos da Asemblea Xeral.
- ☐ Formular e someter á aprobación da Asemblea Xeral os Balances e Contas anual.
- ☐ Resolver a admisión de novos asociados e a expulsión de asociados, en ambos casos que motivan as súas decisións.
- ☐ Nomear delegados para unha determinada actividade da Asociación.
- ☐ Calquera outra competencia que non sexa competencia exclusiva da Asemblea Xeral de socios.

Son competencias do presidente da asociación:

- ☐ Ostentar a representación legal da Asociación ante todo tipo de organizacións público ou privado.
- ☐ Convocar, presidir e levantar as sesións que celebren a Asemblea Xeral e a Xunta Directiva, así como dirixir as deliberacións dun e doutro.
- ☐ Ordenar gastos e autorizar pagamentos a conta dos fondos da Asociación, intervindo coa súa sinatura na disposición de fondos, conxuntamente co Secretario e Tesoureiro.
- ☐ Autorizar coa súa sinatura os documentos, actas e correspondencia.
- ☐ Adoptar calquera medida urxente que o bo funcionamento da Asociación aconselle ou en o desenvolvemento das súas actividades sexa necesario ou conveniente, sen prexuízo de dar posteriormente informado á Xunta Directiva.
- ☐ Vixiar os fins da Asociación e o seu cumprimento.

As competencias do vicepresidente (en primeiro lugar, se hai máis dun):

- ☐ Substituír o presidente en caso de ausencia, enfermidade ou cesamento.
- ☐ Os que delegue o Presidente ou que lle atribúa a Asemblea Xeral.

O Secretario será o encargado de dirixir o traballo puramente administrativo do Asociación, dirixirá a organización administrativa e económico-financeira da Asociación,

proporá ao Consello de Administración o nomeamento do persoal e dos postos técnicos necesarios para

desenvolver as actividades da Asociación, expedir certificacións, levar a contabilidade da Asociación que estean legalmente constituídas e o expediente de asociados, e custodiará a documentación da entidade, facendo que sexan remitidas ás comunicacións sobre designación de Consellos de Administración e demais convenios sociais que se poidan inscribir nos Rexistros correspondentes, así como a presentación das contas anuais e o cumprimento das obrigas documentais nos termos que legalmente correspondan. Ademais, corresponderá intervir coa súa sinatura na disposición de fondos, conxuntamente co presidente e o Tesoureiro.

Corresponde ao Tesoureiro:

- ☐ Recadar e custodiar os fondos da Asociación e levar en orde os libros de contabilidade.
- ☐ Coñecer os ingresos e gastos da Asociación e presentar, xunto co Presidente, o orzamentos de gastos e ingresos á Asemblea Xeral para a súa aprobación, así como o saldo do exercicio económico correspondente.
- ☐ Concertar coa súa sinatura conxuntamente co secretario xeral e co presidente de os fondos da Asociación para cumprir coas ordes de pagamento emitidas pola Presidente.
- ☐ Facer inventario de bens, se é o caso.

Os vogais terán as obrigas derivadas do seu cargo como membros da Xunta Directiva e así como as que xurdan das delegacións ou comisións de traballo que a propia Xunta confiar.

CONVOCATORIAS E CONVENIOS

A Xunta Directiva celebrará sesión cando así o determine o presidente ou a iniciativa do mesmo a metade dos seus membros polo menos. Quedará validamente constituída cando asistan a metade máis un dos membros, e para que os acordos sexan válidos deberán ser tomados por maioría de votos. En caso de empate, o voto do Presidente será de calidade.

Cando a Xunta Directiva o considere oportuno pola natureza do asunto que se vai tratar na sesión, poderá ser invitado a participar nas súas deliberacións como asesores cualificados, pero sen voto, profesionais ou especialistas para aclarar cuestións concretas que aparecen na orde do día. O secretario levantará acta das sesións, co visto e prace do presidente e reflectiraa no libro de actas.

NORMAS DE DISCIPLINA SOCIAL

Cando actúe como entidade a Asociación para o desenvolvemento rural da comarca de Lugo colaborador da Administración para a xestión da medida 19 (Leader) do PDR de Galicia 2023-2027, se algún membro da Xunta Directiva tivese algún tipo de relación profesional e/ou persoal, ou de interese co promotor do proxecto obxecto de avaliación ou votación, non poderán non formar parte nin da avaliación nin da votación, tendo que ausentarse, nese momento da reunión, facéndoo constar na acta, con explicación razoada e facendo constar a hora da ausencia e do momento en que se reincorpore, para garantir que non o sexa provocar un conflito de intereses. E en caso de dúbida, o GDR remitirá o asunto a AGADER para que tomar unha decisión sobre ese conflito.

EQUIPO TÉCNICO PREVISTO

O equipo técnico previsto estará formado por un Xerente, un Axente de Desenvolvemento Local, un Administrativo que velará pola correcta execución do programa.

As funcións e obrigas específicas do GDR, e polo tanto, en boa medida do equipo Técnicas, como entidade colaboradora de AGADER, son as seguintes.

- Promover a dinamización territorial e a mobilización social.
- Promover a valoración do medio rural, en xeral, e do seu territorio, en particular.
- Facilitar a participación da poboación nas accións de desenvolvemento territorial.
- Atender ao público nunha ou varias oficinas abertas no ámbito territorial do GDR, en facendo constar o calendario e horario de atención ao público, en particular o de atención dende a xestión ata os promotores. A oficina ou oficinas identificaranse no lugar visible mediante un cartel ou placa acomodada, para que non se confunda con sen dependencia administrativa ou empresarial, debendo estar situados no territorio elixible para fins de Leader.

☐ Asesorar aos potenciais beneficiarios das axudas da estratexia de desenvolvemento local

sobre a adecuación do seu proxecto aos requisitos daquel, así como sobre o posibilidade de acceder a outro tipo de axudas alleas ás previstas nel.

☐ Informar aos posibles beneficiarios das funcións que asumirán no caso de que se produza recibir algunha axuda da estratexia, entre as que se atopa o obriga de levar contabilidade separada para o financiamento recibido con cargo ao fondo Feader, das infraccións e das sancións correspondentes previsto na Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia que puidesen derivar a responsabilidade dos solicitantes de axudas, así como sobre a forma de xustificación do cumprimento das condicións para a concesión das subvencións e os requisitos para a súa comprobación.

Medida Leader de Galicia 2023-2027

Elaboración estratexias de desenvolvemento local participativo

- ☐ Tramitar con dilixencia os expedientes, desde que o promotor presenta a solicitude diante do GDR ata que este traslade á Agader a decisión sobre a selección, o proposta ou documentación en cuestión.
- ☐ Realizar o tratamento dos datos persoais nos que teña rexistrado calquera tipo de apoio físico, pola súa actividade como entidade colaboradora no xestión da estratexia Leader de Galicia 2014-2020, de acordo co establecido na cláusula 14 deste acordo.
- ☐ Comprobar o cumprimento e a eficacia das condicións ou requisitos, factores determinantes para a concesión de subvencións aos promotores de proxectos.
- ☐ Seleccionar proxectos con cargo ao máximo orzamento dispoñible, segundo se indica na cláusula cuarta, para cumprir coa estratexia de desenvolvemento local.
- ☐ Elaborar a acta de non posta en marcha dos proxectos, realizar accións de seguimento e control dos proxectos subvencionados e comunicar a Agader calquera incidencia ou irregularidade.
- ☐ Executar as actividades da submedida 19.4 do PDR (gastos correspondentes ao custos correntes do GDR e animación e promoción do territorio) e xustificar os gastos correspondente.
- ☐ Promover ou participar, se é o caso, en proxectos de cooperación transnacional e interterritorial fóra e dentro da Comunidade Autónoma de Galicia, segundo as bases normativa e as convocatorias da Comunidade Autónoma de Galicia e, se é o caso, do Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio Ambiente.
- ☐ Integrarse nas redes de grupos de desenvolvemento rural, tanto a nivel comunitario Autonómica como a nivel de todo o Estado.
- ☐ Presentar ao Plan Galego de Control FEADER que resulte de aplicación á estratexia Líder de Galicia 2014-2020, ás actuacións de comprobación da Agader e de control financeiro, así como calquera actuación de control e/ou inspección que debe ser desenvolvido por calquera organismo nacional ou comunitario.
- ☐ Levar un libro de rexistro de entrada e saída da documentación que afecte ao asuntos relacionados coa execución da estratexia, comunicándolle á Agader o asentos diarios para o seu control.
- ☐ Usar un sistema de contabilidade separado para os fondos destinados submedida 19.4 do PDR.
- ☐ Asegurar a correcta asignación dos fondos previstos para cada anualidade e as súas distribución entre proxectos produtivos e non produtivos.
- ☐ Ter en conta o disposto no Manual de procedementos da medida Leader de Galicia 2023-2027 que aproba Agader, así como a utilización da aplicación informática que deseñan e facilitan Agader, abarcando nel todos os campos previstos para cada tipo de actuación.

- ☐ Elaborar, a partir do Manual de Procedemento aprobado pola Agader que se cita no punto anterior, o seu propio Manual de Procedemento que inclúe integramente o procedemento exacto para tramitar as axudas Leader baixo a estratexia de desenvolvemento local.
 - ☐ Aplicar as normas de información e publicidade sobre as axudas do Feader ás que se refire Anexo III do Regulamento de execución (UE) n.º 808/2014 da Comisión, do 17 xullo de 2014, polo que se establecen disposicións para a aplicación do Regulamento (UE). n.º 1305/2013 do Parlamento Europeo e do Consello, relativo á axuda ao desenvolvemento a través do Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (Feader) así como do Plan de comunicación do PDR.
 - ☐ Comunicarlle á Agader, para a súa autorización, a reprogramación da estratexia de desenvolvemento local, así como as modificacións de calquera regulamento interno do GDR relacionados coa xestión da estratexia.
 - ☐ Comunicarlle á Agader, dentro do mes seguinte ao da súa aparición, o Modificacións da escritura de constitución, estatutos, regulamentos de réxime interior, composición dos órganos de decisión do GDR, enderezo, correo electrónico, xerente e outros datos similares referidos ao GDR.
 - ☐ Elaborar un informe anual de avaliación e seguimento da implantación do estratexia de desenvolvemento local, e enviarlla a Agader antes do 15 de xullo do ano seguinte. Este informe deberá incluír o seguinte contido mínimo:
 - ☐ Actas das reunións da Asemblea Xeral e da Xunta Directiva ou órgano resolución similar, debidamente cumprimentada polo secretario do GDR.
 - ☐ Listaxe actualizada de membros do GDR.
 - ☐ Informe que inclúa o seguimento dos indicadores establecidos e a avaliación de a eficacia, eficiencia, pertinencia, utilidade e sustentabilidade das medidas levadas a cabo.
 - ☐ Calquera circunstancia relevante para a correcta execución da estratexia como o grao de execución dos proxectos subvencionados, o rexeitamento de candidatos para facerse socios, as contas anuais da asociación, incidencias observadas, etc.
 - ☐ Cumprir os deberes previstos na normativa de transparencia da actividade pública en materia de publicidade activa e subministración de información
- E todos aqueles que fosen necesarios para levar a cabo tanto os acordos adoptados no Asemblea e na Xunta Directiva da Asociación.

RECURSOS MATERIAIS.

A Asociación para o desenvolvemento rural da comarca de Lugo porá a disposición do GDR os locais pertinentes de todos os materiais e medios telemáticos que fosen

necesarios para unha correcta e exitosa posta en marcha e execución da Estratexia de Desenvolvemento Local previsto para o período 2023-2027.

OFICINA DO GDR.

O equipo técnico terá como lugar de traballo habitual unha oficina técnica, dende a que se realizará a xestión ordinaria do programa e demais obras necesarios para o seu correcto desenvolvemento.

A devandita oficina técnica estará situada no territorio de aplicación do programa. A localización exacta desta oficina será divulgada en todo o territorio, ao mesmo tempo que se difunda e difunda o programa. Na devandita oficina o equipo técnico atenderá á poboación en todos os requisitos que se lle soliciten na programa de desenvolvemento, tanto persoalmente como a través dos sistemas comunicación ordinaria: correo, teléfono, fax e Internet.

Non obstante, o Grupo de Desenvolvemento Rural, segundo o tamaño do territorio, pode crear antenas situadas en tantos municipios escollidos estratexicamente, para facilitar o acceso da poboación á información.

DESCRIPCIÓN (PREVISIÓN) DO EQUIPO TÉCNICO E HUMANO ADSCRITO Á XESTIÓN DO PROGRAMA.

O GDR COMARCA DE LUGO dotarase dun equipo técnico con formación e capacidade para xestionar a estratexia de desenvolvemento proposta. No procedemento de contratación do persoal garantirase, en todo caso, os principios de igualdade de, mérito e capacidades, publicidade e concorrência. En definitiva a contratación do equipo xestor do GDR axustarase ás seguintes regras:

1. A relación entre o GDR e o persoal terá carácter laboral, non mercantil.
2. Selección segundo os principios de igualdade, mérito, capacidade e publicidade da convocatoria, para a aplicación do programa no marco do PDR.
3. O procedemento selectivo constará das seguintes partes:
 - a) Proba escrita, centrada sobre materias de desenvolvemento rural e do PDR, normativa de subvencións e territorio de actuación do GDR;
 - b) Entrevista, cun límite do 25% da puntuación máxima do proceso selectivo;

c) Méritos, en relación á experiencia e á formación específica vinculada con programas de desenvolvemento rural, cun límite do 25% da puntuación máxima do proceso selectivo.

4. Na comisión de selección preverase un representante de Agader con voz e sen voto.

5. As características dos postos de traballo que poida contratar o GDR serán as seguintes:

a) Xerente ou máximo responsable técnico do programa. Nas bases da contratación figurará como titulación mínima unha diplomatura universitaria.

b) Técnico. Titulación mínima: diplomatura universitaria.

c) Administrativo. Titulación mínima: bacharelato/FP II.

As persoas seleccionadas farán unha declaración na cal conste que non están incursas nas causas de incompatibilidade aplicables ao persoal ao servizo da Comunidade Autónoma galega, así como no caso de que cambien as circunstancias que poidan afectar a compatibilidades. O xerente ou máximo responsable técnico do programa terá dedicación exclusiva e non desempeñará cargos electos nos órganos do GDR.

Os recursos humanos comprometidos inicialmente, a expensas da financiación obtida para o Programa LEADER, é o que se relaciona a continuación:

1. **Un Xerente ou Responsable Técnico do Programa** que sería o responsable último da xestión ordinaria e da execución dos acordos da Asemblea ou Xunta Directiva do GDR.
2. **Un técnico** que se encargaría das avaliacións económicas e técnicas dos proxectos presentados, da levanza da contabilidade e doutras xestións encargadas polo Xerente.
3. **Un administrativo** para labores de apoio en xestións administrativas e económicas, como actualización de páxinas web, elaboración do material promocional, relación cos medios de comunicación, xestión de facturas e pagos, xestión de nóminas, apoio na elaboración das xustificacións económicas, apoio na levanza da contabilidade, etc. e doutras xestións encargadas polo Xerente.

I.2. LIÑAS ESTRATÉXICAS E MEDIDAS OU LIÑAS DE ACTUACIÓN

Aquí recóllense as liñas estratéxicas, e para cada liña estratéxica as medidas ou liñas de actuación, para a consecución dos obxectivos definidos no apartado H.

LE1 – DESENVOLVEMENTO DO TECIDO PRODUTIVO	
Obxectivo xeral (OX)	OX1 DIVERSIFICACIÓN DA ECONOMÍA, MELLORA DA COMPETITIVIDADE E CREACIÓN DE EMPREGO
Descrición	A liña reflexa a necesidade de mellorar a competitividade empresarial, tanto nas actividades agrarias como non agrarias como fórmula de potenciar o desenvolvemento económico da zona, o que sen dubida é o principal acicate para a fixación de poboación nas áreas rurais. A innovación entendendo como tal a nova maneira de plantexar un negocio rural , sen perder a esencia da sustentabilidade territorial pero empregando os recursos que a sociedade actual ofrece tales como a dixitalización ou as novas formas de mercado, ofrecen múltiples posibilidades de diversificar económica un territorio rural que cada vez se torna menos hostil para calquera tipo de aposta sectorial. Debemos potenciar o multiservizo no rural do territorio
Medidas ou liñas de actuación	M1.1 Desenvolvemento do tecido produtivo local mediante a adaptación das empresas actuais e/ou a creación de novas actividades de carácter innovador para a creación de emprego de calidade. M1.2 Mellorar a competitividade do sector agrario de xeito compatible coa sustentabilidade ambiental e potenciar a industria de transformación e comercialización agroalimentaria. M1.3 Fomentar a cooperación interempresarial para aproveitar a complementariedade dos recursos, habilidades e experiencias en distintas partes da cadea de valor contribuindo así tamén á loita polo cambio climático. M1.4 Promoción do territorio como elemento diferenciador e identificador de produtos e servizos innovadores desenvolvidos no territorio do GDR. M1.5 Contribuír á redución do desequilibrio entre a oferta formativa e os requirimentos do mercado de traballo comarcal para lograr a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres. M1.6 Fomentar o espírito empresarial e a cultura emprendedora na poboación, en especial entre as mulleres e a xuventude. M1.7 Contribuír con medidas de responsabilidade social corporativa á redución da brecha salarial, ao fomento das iniciativas de empoderamento da muller, ao fomento da inclusión social, á loita contra a violencia de xénero. M1.8 Fomentar a mellora dos servizos básicos asistenciais á poboación. M1.9 Contribuír a axudar que o relevo xeracional nas empresas se produza dunha maneira planificada e ordenada para garantir

	o seu desenvolvemento e continuidade.
--	---------------------------------------

LE 2 – MELLORA DA CALIDADE DE VIDA DA POBOACIÓN

Obxectivo xeral (OX)	OX3 MELLORA DOS ESTANDARES DE CALIDADE DE VIDA E FORTALECEMENTO DA COHESIÓN SOCIAL
-----------------------------	---

Descrición	Os servizos asistenciais básicos ou a conciliación familiar son dous dos eidos que máis preocupa actualmente, nun territorio cada vez máis envellecido con maior número de dependentes e con familias onde os dous pais traballan e que non é doado conciliar vida laboral e familiar, considérase esencial esta liña estratéxica con medidas de actuacións destinadas a favorecer a calidade de vida e ao desenvolvemento persoal e social. Así mesmo a responsabilidade social nos diferentes ámbitos de actuación que inflúen no respecto ás persoas é esencial para crear unha sociedade que aínda que se desenvolva economicamente en positivo, xere as condicións necesarias para conseguir un crecemento xusto e respectuoso. Non se deben arbitrar medidas de mellora do territorio sen ter presente a necesidade imperiosa de que toda a poboación sexa beneficiaria das mesmas, e por iso esta liña estratéxica debe ser tida en conta ante cada actuación de desenvolvemento.
-------------------	---

Medidas ou liñas de actuación	M3.1 Facilitar o proceso de consolidación da identidade comarcal entre os seus habitantes e promocionar fora do territorio como espazo de calidade ambiental. M3.2 Contribuír ao fornecemento do tecido asociativo a través de formación e inclusión de ferramentas de xestión e de traballo en rede como vía para mitigar o cambio climático. M3.3 Fomentar a igualdade real e efectiva de mulleres e homes en todos os ámbitos da sociedade. M3.4 Fomentar a integración socio laboral da mocidade a través da educación, da inserción profesional e o ocio. M3.5 Impulsar a integración social dos colectivos en risco de exclusión mediante a mellora das condicións de vida e o fomento da súa participación na sociedade mediante procesos innovadores. M3.6 Apoiar a creación e posta en marcha de servizos a poboación dependente.
--------------------------------------	--

LE3 - CONSERVACIÓN, RECUPERACIÓN E REHABILITACIÓN DO PATRIMONIO NATURAL E CULTURAL

Obxectivo xeral (OX)	OX 2 CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO RURAL (NATURAL E ETNOGRÁFICO) E MELLORA DA SOSTIBILIDADE AMBIENTAL
-----------------------------	---

Descrición	A Liña pretende definir como estratéxico o aproveitamento sostible do territorio.
-------------------	---

	O patrimonio histórico e natural é hoxe un dos principais recursos endóxeos que o territorio oferta para afondar en tres principais cuestións: - O fomento do orgullo de pertenza a dito territorio, o que permite que a poboación ofrezca maiores anhelos de implementar os seus proxectos vitais e empresariais no mesmo. - O emprego de ditos recursos como elementos diferenciadores cara a unha atracción de visitantes con fins turísticos. Algo moi necesario nunha zona con alto valor neste sector. - O aproveitamento dos recursos históricos e naturais como cales de venta territorial asociados á posta en valor dunha sociedade respectuosa como medio, o que incide na oferta turística, pero tamén na oferta de convivencia de persoas que buscan o seu hábitat no rural. Por todo elo, o feito de establecer medidas que incidan na recuperación dos mesmos e na potenciación do seu uso deixará por un lado abertas novas posibilidades de establecer novas empresas e iniciativas vinculadas ao sector, o que favoreza o asentamento da poboación, e en segundo termo conseguir que o territorio rural gañe en resiliencia ante as emerxencias provocadas pola combinación de abandono do territorio e consecuencias do cambio climático. Todas estas actuacións deben de facerse dende os estándares propios da sostibilidade, xa que son os mesmo que garantiran unha correcta conservación do ecosistema. Para elo adquiriran importancia as pautas formativas e informativas de sensibilización ecolóxica.
Medidas ou liñas de actuación	M2.1 Mellorar o estado de conservación do patrimonio rural para a súa posta en valor mediante procesos innovadores. M2.2 Estimular o desenvolvemento de actividades rurais, tradicionais e complementarias á actividade agrogandeira (agroturismo, artesanía, etc) potenciando o emprego de calidade. M2.3 Facilitar a incorporación de sistemas de eficiencia enerxética e enerxías renovables nas empresas e nas institucións públicas. M2.4 Potenciar a xestión integral dos RSU, inertes, tóxicos, perigosos, industriais e agrogandeiros. M2.5 Elevar o nivel de conciencia ambiental colectiva do territorio, mediante a motivación e implicación da cidadanía. M2.6 Estimular o desenvolvemento de actividades rurais vinculadas a cultura, como elemento diferenciador e identificador do territorio aproveitando tamén o paso do Camiño de Santiago polo territorio.

M2.7 Mellorar o aproveitamento dos recursos endóxeos de cara á diversificación produtiva e social.

I.3. PROXECTOS E ACCIÓNS ESPECÍFICAS CON IMPACTO SIGNIFICATIVO

Na táboa que figura a continuación indícanse un proxecto específico que o GDR vai desenvolver ou impulsar, que considera relevante e con impacto significativo nos obxectivos (apartado H) e liñas estratéxicas (epígrafe I.1).

Esta reflexión pretende axudar a definir a estratexia de acción futura do grupo, identificando tamén os novos servizos, produtos e as intervencións necesarios para o desenvolvemento local do territorio.

Táboa 5. Proxectos e accións específicas con impacto significativo

Proxecto / Acción específica	RECUPERANDO TERRAS, CULTIVANDO FROITEIRAS
Obxectivo xeral	Diversificación da economía, mellora da competitividade e creación de emprego
Liña estratéxica na que se enmarca	LE1 – DESENVOLVEMENTO DO TECIDO PRODUTIVO
Tipo de proxecto ou acción	Proxecto piloto/Proxecto animación
Produtivo/ Non produtivo	Non Produtivo a efectos de xestión GDR con incidencia Produtiva
Descrición	Propónse levar a cabo <i>plantacións piloto experimentais</i> de distintos cultivos de froiteiras cos obxectivos antes descritos. Pretendese tamén que os propietarios de fincas que valoren poñelas a producir ou cambiar de cultivo, teñan a posibilidade de comprobar <i>in situ</i> que existen outros cultivos e produccions distintos aos habituais, cun manexo doado e cunhas condicións edafoclimáticas similares as das súas terras. Ditas <i>plantacións piloto experimentais</i> intentaran trocar a perspectiva de que os cultivos monoespecíficos son os mais rentables. Asemade, ditos cultivos monoespecíficos, sexan de froiteiras, forestais, ou agrícolas, teñen o hándicap de que si o ano agrícola non é favorable para dito cultivo, corremos o risco de perder todo o noso esforzo e traballo por circunstancias climáticas concretas, como poden ser xeadas tardías, xeadas negras, polinizacións

infructuosas ou por mor da seca. Por exemplo, son coñecidos os estragos polas xeadas nos viñedos e os efectos da seca nos castiñeiros este ano 2.022, cunha caída na produción entre un 50 e un 80% dependendo da zona produtora.

Ditas *plantacións piloto experimentais* creemos que pode ser o xermolo dos **Espazos agrarios de experimentación** definidos no Capítulo III de *Medidas de fomento da incorporación de persoas mozas ou emprendedoras a actividade agraria: espazos agrarios de experimentación* da LEI 11/2021 do 14 de maio, de recuperación da terra agraria de Galicia, o artigo 122 describe os *Espazos agrarios de experimentación*.

I.4. ACTUACIÓNS PROPIAS DE ANIMACIÓN A REALIZAR POLO GRUPO

Para manter informada á poboación local sobre as axudas que ofrece, a estratexia e sobre os resultados que se van obtendo a medida que esta se executa, e en particular para difundir os proxectos aprobados prevense unha serie de accións que permitan a través de diversas canles facer chegar xa non so a existencia do Leader e do **GDR Comarca de Lugo** que o xestiona, senón tamén a existencia de proxectos que valoricen o territorio, apostas tanto produtivas como non produtivas con impacto real e positivo sobre o territorio, ou mesmo a difusión da propia zona como localización apta para establecer un proxecto vital no rural galego.

Para elo planifícanse varias formulas de aplicación publicitaria e que se relacionan na seguinte listaxe:

- Publicación de noticias e información, tanto das axudas que ofrece a estratexia, como dos proxectos subvencionados, na web e nas redes sociais do GDR: Para elo pretende continuarse na elaboración de vídeos acerca de proxectos subvencionados onde non solo se realiza difusión do impacto do GDR e o seu impacto territorial senón que se achega igualmente unha ferramenta de difusión comercial ao promotor.
- Difusión nos medios de comunicación: seguiremos apostando por secuencias de emisión de spots publicitarios sobre a existencia de momentos clave no GDR como a convocatoria de axudas, reforzando a súa posición como elemento dinamizador.
- Notas de prensa e roldas de prensa cando se consideren que se pode achegar información nova e relevante.
- Espazos publicitarios para difundir eventos, cursos de formación realizados coa Estratexia sempre que o permitan os orzamentos.

- Difusión por e-mail de todas as actividades e eventos organizados subvencionados coa Estratexia a todos os membros da Asemblea, e aos beneficiarios das axudas, e ás persoas e organizacións que formaron parte do proceso de participación, así como a todas as persoas que o soliciten.
- Emprego das canles colaborativas asociadas a xestión e funcionamento do GDR (Xunta Directiva e Asemblea como liña transmisora das mensaxes e valores do Grupo).

Pero si ben é importante a animación cara a persoas externas a asociación, e igual de necesaria a animación que denominaremos “interna” orientada tanto cara os promotores e usuarios do GDR, como tamén de aqueles sectores de opinión que convivan dentro dos órganos de xestión do propio grupo.

Para elo prevese a realización de distintas actuacións para difundir os requisitos dos proxectos e beneficiarios, as operacións ou liñas de actuación existentes, e as posibles axudas:

- Rolda de prensa aos medios de comunicación locais.
- Publicación de información útil para solicitar as axudas da Estratexia na páxina web do GDR <https://comarcadelugo.gal/>
- Carta informativa dixital, ou incluso visita persoal por parte do persoal técnico do GDR aos concellos anunciando o inicio da execución da estratexia programada, e ofrecendo unha charla informativa aos municipios interesados.
- Charlas nos municipios e asociacións interesados.
- Información a outros técnicos de desenvolvemento de distintas entidades da comarca (principalmente ADL), ben a través dunha reunión, ou mediante entrevistas personalizadas.
- Deseño de follas informativas para todas as persoas, empresas e entidades interesadas en emprender unha iniciativa auxiliabile coa Estratexia. Recollerán a seguinte información: requisitos dos beneficiarios, trámites, documentación a entregar para solicitar a axuda, tipos de proxectos auxiliables, e criterios de subvención. Entregarase aos interesados que se informen na oficina do GDR, e enviarase por correo electrónico ás persoas que así o soliciten. Estas follas informativas estarán dispoñible tamén na páxina web e facilitarán os datos de contacto da oficina do **GDR Comarca de Lugo** na seguinte dirección: **Rúa Diputación, 14, 27220, Friol, Lugo.** horario de atención de 9 a 14h, Teléfonos: **982238000 – 630770112** e-mail: **info@comarcadelugo.gal**, etc..
- O GDR responderá as cuestións que reciba de posibles promotores, ben na súa oficina, por teléfono, fax, e-mail ou correo postal.

- Para iniciar un expediente, ademais de entregar toda a documentación pertinente, será necesaria polo menos unha entrevista persoal cun técnico do GDR antes de tramitar o expediente.

Ademais, durante o proceso de execución da estratexia, a información sobre as axudas difundirase abertamente mediante algunhas das accións de publicidade descritas no punto anterior deste documento.

▪ Programación das actuacións propias de animación

Tal e como se reflexa no paragrafo anterior o GDR xestionará a animación dende dúas perspectivas, a **valorización territorial** orientada ao axente externo entendendo o mesmo como aquelas persoas ou entidades que non teñan vinculación orgánica co GDR (potenciais promotores, visitantes territoriais, etc..), e unha segunda perspectiva de **difusión da súa labor**, que son aquelas actuacións que tratan de difundir e informar do traballo do GDR a aquelas persoas ou entidades con capacidade de decisión no mesmo ou cando menos participantes das súas actividades.

Por todo elo relacionamos dous cadros de actuacións a realizar dende as dúas perspectivas de traballo.

Táboa 6. Programación das actuacións propias de animación a realizar polo grupo

ACTUACIÓNS DE ANIMACIÓN EXTERNAS:

	ACTUACIÓN	CONTIDO DAS ACTIVIDADES PREVISTAS (DESTINATARIOS, RECURSOS UTILIZADOS, FORMATOS E CANLES, ...)
A1	Promoción de proxectos e/ou actividades subvencións	A través de cortos de vídeo promocionais porase en valor a necesidade das axudas para poñer en marcha proxectos no territorio que inciden directamente no desenvolvemento da comarca. Ditos vídeos serán empregados nas diversas RRSS do GDR e así mesmo poderán ser empregados como insercións publicitarias nas diferentes canles de comunicación audiovisual. O target dos mesmo será en todo caso outros potenciais emprendedores do territorio que se poden ver reflexados no contido, e mesmo posibles clientes do sector ou do proxecto presentado.
A2	Xestión de medios de comunicación na difusión da actuación do GDR	É importante para o GDR ter unha boa comunicación programática do seu labor que con carácter periódico sexa promocionada a través da

difusión da súa actualidade informativa. Para elo emitiranse comunicados e/ou notas de prensa onde se valorice a xestión diaria do GDR, a convocatoria de roldas de prensa para aqueles aspectos cuxo interese sexa maior, ou mesmo facer programas de difusión específicos para medios de comunicación con entrevistas, reportaxes, etc... que permitan a correcta comunicación da actividade do grupo.

A3 Xestión das RRS (Facebook, Instagram, etc..) e outras actividades diversas de difusión

A presenza actualizada dos GDR nas RRSS debe de ser unha constante na difusión da actividade do GDR, xerando información de actualidade (xornadas, cursos, publicación de convocatoria, etc..), de contexto (proxectos apoiados, participación en outras actividades como colaborador como a "loita contra a violencia de xénero", etc..) e mesmo no relativo a información e comunicación da actividade orgánica da asociación. A día de hoxe e tendo en conta o target ao cal nos queremos dirixir, facebook e instagram entendemos que son as dúas canles de uso preferente)

Igualmente o GDR pretende seguir na xeira de aumentar a súa visibilidade cara a poboación en xeral e mais concretamente cara a a poboación máis nova polo cal seguirá a trazar como no período 2014-2020 actividades como a presenza en feiras, certames, festas e tamén coa organización de andainas que dinamicen e promocionen o territorio.

A4 Mailings e comunicacións dixitais

O GDR plantexará con carácter periódico unha serie de mailings que reporten información de actualidade e mesmo de conxunto, e que será enviada a entidades que poidan redifundir a mensaxe como Asociacións de empresarios, culturais, entidades publicas como concellos e/ou mancomunidades, etc... así mesmo farase unha base de datos de persoas que soliciten ter esta información e que sexan así mesmo receptores desta información.

ACTUACIÓNS DE ANIMACIÓN INTERNAS:

ACTUACIÓN

**CONTIDO DAS ACTIVIDADES PREVISTAS
(DESTINATARIOS, RECURSOS UTILIZADOS,
FORMATOS E CANLES, ...)**

A5	Comunicación oficiais e informativas aos órganos de decisión do GDR	Referirse esta actuación a xestión de comunicacións informativas aos órganos de representación do GDR como son as convocatorias de xuntas directivas, asembleas, reunións, etc..
A6	Emprego dos medios de comunicación para información das actuación e actividades “internas” do GDR	Os medios de comunicación, destacando aqueles de índole escrita son as mellores canles informativas acerca da celebración de reunións oficiais como Xuntas directivas, ou de carácter informativa ou participativo, así como os resultados obtidos nas mesmas (Datos, decisións, etc..)
A7	Xestión das RRSS como canle comunicativa	Empregaranse as RRSS para informar igualmente de reunións, convocatorias, xornadas ou calquera outra actuación do GDR.
A8	Charlas, formación e información da actividade do GDR cara a potenciais colaborades na difusión da mesma.	O persoal técnico do GDR desenvolverá unha actuación global de información das axudas Leader e do desenvolvemento da súa estratexia, para elo achegarse a posible colaboradores na redifusión da información tales como ADL, concellos, entidades asociativas, etc..

I.5. PLAN DE FORMACIÓN DO GDR

A evolución no referente ao mercado laboral no territorio é unha cuestión clave á hora de definir a estratexia formativa do GDR. Compre polo tanto facer unha análise da mesma e avaliar as necesidades dos diferentes sectores con capacidade de xerar emprego para orientar as decisións que poidan reverter no beneficio dos obxectivos da estratexia e o tempo na mellora das condicións de empregabilidade da poboación.

A estrutura produtiva de Galicia experimentou unha rápida e profunda transformación nos últimos anos. Fronte ao contexto característico da segunda metade do século XX, na que o sector primario e a industria eran os sectores predominantes, deuse paso a unha sociedade de servizos, en sintonía coas pautas de evolución das economías máis desenvolvidas. Este proceso de transformación foi menos intenso na provincia de Lugo, onde o sector primario aínda duplica a media rexional. A construción é o sector que maior crecemento experimentou, o que reflicte un maior dinamismo na economía e reflicte os cambios acaecidos na estrutura territorial nos últimos anos.

Cifras do Paro. Ano 2021

	TOTAL	MENORES DE 25 ANOS	25 E MÁIS ANOS
CASTROVERDE	67	3	64
CORGO, O	107	5	102
FRIOL	120	6	114
GUNTÍN	67	2	65
LUGO	5666	272	5394
OUTEIRO DE REI	165	5	160
RÁBADE	92	10	82

a) OS SECTORES ECONÓMICOS

A zona Comarca de Lugo é, como xa se indicou en varias ocasións, un espazo eminentemente rural e cunha elevada porcentaxe de poboación ocupada no sector primario, na que factores físicos propicios, como a topografía case plana, a abundancia de cursos fluviais e o clima húmido ofrecen condicións óptimas para a formación de prados e pastos, os que determinaron, en gran medida, a súa dedicación e a súa elevada especialización na explotación do gando bovino. O sector secundario reflicte tamén esta especialización produtiva, xa que a principal industria da zona transforma produtos procedentes da gandería, conformando unha importante industria agroalimentaria (láctea e cárnica especialmente). Pola súa banda, o sector terciario está orientado a satisfacer as necesidades básicas da poboación, sobre todo nos municipios máis pequenos, falando en termos demográficos, mentres que nos máis grandes pódese atopar algo máis de especialización. En xeral, o terciario está formado por pequenos establecementos de comercio polo miúdo e hostalería nos municipios de menor poboación.

Mercado de traballo. Contratos por sectores de actividade

	TOTAL	AGRICULTURA Y PESCA	INDUSTRIA	CONSTRUCCIÓN	SERVICIOS
CASTROVERDE	403	40	85	4	316
CORGO, O	625	16	236	13	360
FRIOL	505	37	191	15	332
GUNTÍN	243	18	35	5	218
LUGO	24491	1138	4342	784	21223
OUTEIRO DE REI	1176	15	593	38	666
RÁBADE	259	8	79	9	202

SECTOR PRIMARIO

O sector primario, que como se dixo, ocupa a un 35,6% dos activos, ten nesta zona claras vantaxes para o seu desenvolvemento: de tipo climático, topográfico e edáfico. Así mesmo, a zona sufriu algunhas modernizacións, tanto no que se refire á estrutura da propiedade como ás propias explotacións agrarias e gandeiras.

Nas catro comarcas e que conforman a zona, hai 42.246 ha de superficie de concentración parcelaria, o que supón un 10,3% da superficie total da zona. Esta concentración significou un aumento no tamaño das explotacións e, consecuentemente, da súa rendibilidade.

Esta agricultura, como se ve, está basicamente orientada ao mantemento da cabana gandeira, que rexistra, segundo datos da Campaña de Saneamento Gandeiro de 2007 da Xunta de Galicia, un total de 265.965 reses, o que representa o 28% de toda Galicia e o 46,6% da provincia de Lugo, sendo esta provincia a que maior volume gandeiro ten no contexto rexional. Desta cantidade de reses, algo máis do 65% corresponde a gando bovino, o cal ten principalmente orientación láctea, como o demostra a industria láctea que existe na zona –trátase dunha empresa multinacional que unicamente recolle materia prima na zona, cunha mínima transformación e, por tanto con escaso valor engadido para a zona-, con varias factorías de recollida e envasado de leite e dúas denominacións de orixe de queixo: San Simón dá Costa e Queixo de Ulloa, con produción en boa parte do territorio da zona.

Ademais, existen pequenas de transformación de lácteos de orixe local, que venden o leite a empresas maiores –ou independentes, como Leite Río, industria tradicional que resiste aos avatares deste mercado, con case 100 empregados e cuxa facturación está preto dos 150 M de €, ou ben industrias queixeiras pequenas –como Lácteos Lorán-, que elaboran queixos tradicionais, pero fóra das denominacións de orixe.

Con todo, isto, tamén existe gañado vacún dedicado a carne, e existen numerosas explotacións coa indicación de Tenreira Galega, cuxa carne se exporta aos principais mercados nacionais, o que supón a adquisición de maior valor engadido.

Outra cuestión é a composición do capital destas empresas: só Leite Río posúe capital nacional, mentres que as outras tres empresas son multinacionais de matriz francesa. O resto da cabana ten menor importancia en relación á vacuna, e unicamente cabe destacar á cabana porcina, cuxa explotación ten carácter industrial, sobre todo nas comarcas de Lugo, onde existen importantes industrias chacineras cuxo recoñecemento e mercado transcende á propia Comunidade Autónoma. Os produtos que se elaboran son chourizos, xamóns e outros embutidos de calidade –o lacón galego está amparado por unha Indicación Xeográfica Protexida-.

A empresa máis importante deste subsector é Torre de Núñez, que, a partir da materia prima local, elabora todo tipo de embutidos e xamóns tradicionais e de gran calidade, e cuxa produción se exporta -boa parte- ao resto do territorio nacional grazas á boa imaxe de marca que estes produtos conformaron ao longo do tempo. En relación co sector primario, é necesario remarcar, tendo en conta da especialización láctea mencionada, que esta zona sufriu especialmente o impacto da reforma da PAC, en especial, a reforma da OCM do leite que, entre outros aspectos, produciu un descenso do prezo percibido pola gandeiro –redución dos prezos de intervención-, o que contribuíu, sen dúbida, a degradar a renda agraria da zona. Esta situación propiciou unha especie de “guerra” no sector, cuxo fin está por determinar, pasando por vendas e absorcións entre as maiores empresas ata as loitas por gañar cota de mercado por parte das marcas máis importantes. En calquera caso, e como sempre, o elemento máis débil da cadea resulta o máis prexudicado.

SUBSECTOR FORESTAL

O sector forestal ocupa máis da metade da superficie total da zona (59,1%), aínda que o monte maderable supón só o 34% da superficie forestal, e ten tamén gran importancia económica, sobre todo na orla montañosa que rodea á zona, xa que, ademais de dedicarse á exportación, é fonte de materia prima dunha industria local de carácter tradicional en Galicia, con diversos niveis de transformación, que van desde o simple aserrado ata a elaboración de mobles.

Os procesos de concentración parcelaria, a proliferación de comunidades de montes e as novas e constantes repoboacións forestais –coníferas e frondosas principalmente- efectuadas na zona, supuxeron un importante factor de modernización para esta actividade, aumentando a súa rendibilidade. Outro aspecto destacable para a actividade forestal é o desenvolvemento que experimentaron as empresas técnicas que prestan servizos ás comunidades de montes, servizos que comprenden procesos de concentración, limpeza, plans de xestión, repoboacións, o que tamén redundou nunha maior rendibilidade dos montes e, consecuentemente, nun incremento das rendas dos propietarios e membros das comunidades de montes, ademais de ter beneficios ecolóxicos, pois un monte rendible e coidado está a salvo de incendios forestais.

Neste sentido, cabe destacar que 13 municipios desta zona teñen, terminados ou en execución, proxectos de ordenación e plans técnicos de xestión do monte, cunha superficie total afectada de 18.971 ha. Sobre estes municipios, sobresaen Guitiriz, Abadín e Friol, pola superficie incluída nestes plans: estes tres aglutinan o 62,3% da superficie total (5.685, 3.719 e 2.423 ha respectivamente).

A Xestión Forestal A propiedade forestal en Galicia caracterízase polo seu carácter privado, así das 2.039.572 ha de superficie forestal, 1.994.418 ha son montes privados. As restantes 45.154 ha corresponden a montes das administracións públicas. En datos porcentuais o 3% da superficie forestal é de titularidade pública, o 64% de propietarios particulares e o restante 33% corresponde a M.V.M.C.

É relevante que practicamente un terzo das superficie forestal (608.728 ha) corresponde a montes veciñais en man común. Isto demostra que esta figura non só ten importancia como un sinal de identidade e da cultura do noso país, senón tamén como un claro indicador económico e produtivo.

O monte veciñal é un dos principais motores do emprego local e, neste sentido, as Comunidades serán as que dirixan a segunda fase do ciclo produtivo, a transformación industrial do amplo número de recursos que ofrece o bosque galego.

Na zona rural de Comarca de Lugo hai un total de 384 montes veciñais, que ocupan unha superficie de 79.016,34 ha, o que supón máis de 45% de toda a superficie forestal. O obxectivo non é exclusivamente mellorar a explotación forestal e a da biomasa, senón tamén compatibilizar cos usos do aproveitamento gandeiro (mediante proxectos silvopastorais), producir cogomelos, castañas ou outro tipo de froitos do bosque e potenciar zonas recreativas e roteiros de sendeirismo que profunden no coñecemento do noso contorno, á parte de programas de educación ambiental dirixidos aos máis pequenos.

A ampla extensión forestal da comunidade galega faia especialmente vulnerable aos incendios forestais. Proba diso é que nos últimos 10 anos o 50 % dos lumes de España producíronse en Galicia, cunha superficie queimada que representa ao redor do 30% da superficie ardida no Estado. Os distritos forestais constitúen as unidades administrativas básicas de planificación da defensa contra incendios forestais de Galicia. Desde o ano 2000, a xestión forestal e a defensa contra incendios forestais Galicia integráronse en 19 distritos forestais, (cinco en cada unha das provincias da Coruña, Lugo e Ourense e catro en Pontevedra), cunha superficie que varía entre as 67.369 e as 261.556 ha, formados por demarcacións forestais (agrupación de varios municipios dun mesmo distrito). Cada distrito posúe homoxeneidade estrutural tanto dos recursos forestais como das condicións socioeconómicas e ambientais.

A zona rural de Comarca de Lugo está xestionada polos seguintes Distritos Forestais:
Distrito Forestal IX: Lugo - Sarria

Os montes particulares caracterízanse pola súa pequena superficie, así a superficie media das parcelas forestais é de 0,25ha, o que supón máis de 675.000 propietarios. As SOFOR constitúen agrupacións de propietarios mediante a constitución de sociedades mercantís que fomentan que as persoas propietarias forestais incorpórense

de forma voluntaria a sistemas de xestión conxunta dos aproveitamentos forestais, facendo posible unha xestión máis eficiente e rendible do monte.

A promoción deste tipo de asociacións ou de calquera outra de xestión conxunta fará posible unha xestión máis eficiente e rendible do monte.

Entre os novos instrumentos de planificación territorial dispoñibles atópanse os Plans de Ordenación dos Recursos Forestais (PORF), aprobados pola Lei 43/2003 de Montes. Estes plans comarcais constitúense como ferramenta clave na ordenación do territorio. Entre os elementos fundamentais destes plans cabe destacar a ordenación do territorio, a definición de modelos territoriais, o establecemento de criterios comarcais de Xestión Forestal Sostible e un Programa de Actuacións Forestais. A pesar da importante proporción de superficie forestal existe na Zona de Comarca de Lugo, e da importancia dos PORF como instrumentos de planificación forestal, a día de hoxe, non foi desenvolto ningún. Isto pon de manifesto a necesidade de promover medidas para o desenvolvemento de Plans de Ordenación dos Recursos Forestais na Zona.

SECTOR SECUNDARIO

O sector secundario ocupa a un 23,7% dos activos, e esta industria, salvo casos puntuais e seguindo a tónica provincial, presenta un tecido marcadamente especializado na transformación de produtos lácteos, cárnicos, fabricación de pensos e transformación de madeira –serradoiros e fábricas de mobles.

Por outra banda, hai que ter en conta que o dato de activos no sector secundario hai que dividilo entre industria propiamente (11,9%) e construción (11,8%).

Nesta zona existe unha importante industria agroalimentaria que utiliza unha materia prima de orixe local, cuxa base é a produción láctea e cárnica (produción de carne de tenreira e industria chacinera. Das 180 industrias agroalimentarias que a Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia ten rexistradas na provincia de Lugo, 36 pertencen a esta zona.

Doutra banda, boa parte desta produción está amparada por indicacións xeográficas protexidas (IXP) ou por denominacións de orixe (DOP), o que vén certificar a súa calidade e facilítalles o acceso a mercados externos. Estes produtos son os seguintes:

- IXP Tenreira Galega, cuxo ámbito se estende por toda a Comunidade Autónoma, e ampara a gando vacún de raza loura galega, morena do noroeste, ademais dos cruzamentos entre si, cuxa alimentación se adapte ás normas tradicionais de aproveitamento dos pastos.
- IXP Lacón Galego, indicación de ámbito rexional que protexe ás extremidades dianteiras de porcos de, entre outras razas, a celta e as súas cruces, cuxo proceso de elaboración aténase ás normas tradicionais de salgado e curación.

- DOP Queixo Arzúa-Ulloa, que se refíre a queixos elaborados con leite procedente de vacas de raza frisoa e as súas cruces, loura galega e pardoalpina, elaborados e madurados segundo os procedementos tradicionais.
- DOP Queixo Teto, de ámbito galego, moi parecido ao anterior e procedente do mesmo tipo de gando. Diferénciase do queixo de Ulloa-Arzúa na súa forma cónica característica.

O directorio de empresas do IGE (2021), recolle un total de 1.410 empresas segundo a súa actividade principal, encadradas dentro do sector secundario.

Estes datos evidencian un claro desequilibrio a favor da construción que, como se ve, representan case o dobre que as industriais, o que vén confirmar a debilidade da industria da zona.

Pola súa banda, a industria manufactureira é a predominante, cunha dimensión escasa, forte relación co sector primario, escasa tecnificación pola compoñente tradicional que se observa na industria agroalimentaria e baixa capacidade de crear emprego. O caso do subsector da construción é bastante frecuente en Galicia, sobredimensionado e moi atomizado, e cunha debilidade permanente en tanto que é moi dependente das conxunturas económicas, como se pode apreciar na actualidade.

SECTOR TERCIARIO

O sector terciario, é o sector que maior evolución sufriu (en 1991 representaba tan só o 22,8%). Isto indica que a zona está na senda da modernización da economía, cuxos principais factores son o descenso de ocupados no sector primario e o desenvolvemento dos sectores secundario e terciario.

O comercio Castroverde, O Corgo e Guntín e os servizos presentan escaso desenvolvemento, excepto nas cabeceiras comarcais, centros tradicionais de mercado, onde o sector está algo máis diversificado e especializado.

A estrutura empresarial do sector terciario é moi similar á do secundario, e está formada basicamente por pequenas empresas, de carácter familiar e baixo nivel de emprego.

Esta estrutura está formada principalmente por establecementos de hostalería e comercios polo miúdo, con poucos empregados.

Resultará necesario promover accións encamiñadas a mellorar as condicións dos establecementos comerciais existentes, así como a promoción de novos.

O directorio de empresas do IGE (2020) recolle, para o sector terciario, un total de 9.674 empresas.

Rexistranse no territorio un total de 2.246 actividades de comercio retalista suxeitas ao I.A.E. Destas actividades, o 34,1% corresponde ao subsector da alimentación, mentres que o restante 57,4% refírese a non alimentación. Dentro da alimentación, o comercio tradicional aglutina o 30,5% das actividades.

En relación ao turismo, a zona ten un enorme potencial, representado por unha gran riqueza, tanto natural como patrimonial, susceptible de integrarse en circuitos turísticos de baixa intensidade, xerando modelos de turismo sostible, de forma que se obteña beneficio sen consumir os recursos naturais e patrimoniais coa que conta a zona. Ademais destas zonas protexidas polo seu valor natural –descritas no punto 5–, o propio medio rural da zona constitúese en elemento de atracción de gran valor, xa que está extraordinariamente ben conservado, cun alto nivel de harmonización entre o espazo antropizado e o medio natural, organizando unha paisaxe relicto e, con todo, vivo. A infraestrutura turística da zona está relativamente ben desenvolvida, e nos últimos anos estas instalacións creceron extraordinariamente en número e calidade. Cabe destacar neste eido o feito de que o Camiño Primitivo atravesase o territorio de Norte a Sur.

I.5.2 Plan de formación

A formación, entendida como instrumento básico para a promoción do desenvolvemento rural, debe responder a tres funcións básicas; **adaptación**, para aprender a defenderse ante a contorna exterior asimilando, para iso, as tecnoloxías a empregar deben ser as adecuadas; **innovación** que permitirá asumir posicións de vangarda para adiantarse aos cambios e finalmente e non menos importante, a función de **conservación**, para manter entre a xente os coñecementos e o saber facer tradicional, como estratexia para consolidar o vasto patrimonio, a cultura e a identidade territorial do rural galego dunha forma adaptada e integrada aos novos tempos.

O **GDR Comarca de Lugo** poñerá en marcha accións formativas cuxos destinatarios sexan as persoas que desenvolvan as súas actividades ou presten servizos nos sectores agrogandeiro, forestal e alimentario, os xestores de terras e outros axentes económicos que constitúan PEME cuxo ámbito de actuación sexa o medio agroalimentario ou turístico fortalecendo aquel que mesture as dúas capacitacións como é o enoturismo, así como todas aquelas persoas cuxo traballo se realice ou potencialmente poida realizarse no devandito ámbito.

En todo caso a modalidade de impartir as docencias será o presencial, entendendo a mesma como aquela que ten lugar nunha aula con presenza do docente que transmite os mesmos coñecementos e no mesmo tempo a un grupo de alumnos e alumnas,

independentemente do tipo de recursos didácticos que utilice. Permite tamén a realización de prácticas fora da aula.

En base á temática tratada nas actividades formativas, estas dividiranse nas seguintes modalidades:

Modalidade 1: Formación agraria e medio ambiental. Os temas poderán ser de agricultura, gandería, silvicultura, conservación do medioambiente, sanidade vexetal, sanidade e benestar animal, seguridade no traballo etc.

Modalidade 2: Formación rural non agraria. Formación dirixida a aspectos transversais ou horizontais respecto da modalidade anterior como TICs, turismo rural, etc.

Dentro da Modalidade 1 realizaranse accións formativas destinadas á difusión de información en agricultura, gandería, silvicultura, desenvolvemento sostible, conservación do medio ambiente, procesos industriais agroalimentarios, xestión e desenvolvemento de pequenas e medianas empresas de ámbito rural etc., ben en forma de exposicións, reunións, presentacións ou publicacións, tanto en forma impresa como dixital de folletos informativos ou manuais prácticos ou a través de plataformas dixitais.

Como accións demostrativas realizaranse sesións prácticas nas que se mostrarán novidades ou avances nos ámbitos tecnolóxicos e de proceso produtivo que supoñan unha mellora con respecto ás tecnoloxías ou procesos tecnolóxicos ou produtivos de uso actual, como é o caso de nova maquinaria, novos sistemas produtivos na industria agroalimentaria, novas variedades de cultivo, sistemas eficientes de rega, novas tecnoloxías na industria agroalimentaria e forestal.:

Os obxectivos a acadar con esta formación serán:

- 1) Mellorar os resultados económicos das explotacións e a súa modernización. Facilitar a entrada no sector agrario de agricultores debidamente formados e a súa substitución xeracional.
- 2) Mellorar a competitividade dos produtores primarios na cadea agroalimentaria a través de sistemas de calidade, valor engadido aos produtos agrícolas, a

promoción en mercados locais e circuitos de distribución curtos, as agrupacións de produtores e as organizacións interprofesionais.

- 3) Restaurar, preservar e mellorar a biodiversidade, os sistemas agrarios de alto valor natural. Mellorar a xestión da auga. Previr a erosión dos chans e mellorar a súa xestión.
- 4) Maior eficacia no uso da auga na agricultura. Maior eficiencia no uso da enerxía na agricultura e na transformación de alimentos. Redución de gases de efecto invernadoiro e de emisións de amoníaco procedentes da agricultura.
- 5) Facilitar a diversificación, creación e desenvolvemento de pequenas empresas e de emprego. Fomento do desenvolvemento local en zonas rurais. Mellorar a accesibilidade ás tecnoloxías de información e comunicación (TIC), o seu uso e calidade en zonas rurais.
- 6) Promover o desenvolvemento persoal da poboación a través de programas de capacitación continua que permitan mellorar a súa capacidade cara o mercado laboral, e así mesmo a súa mellora na relación social entre veciños do territorio.
- 7) Mellora da capacitación profesional orientada a consecución de emprego de calidade.

Por tanto, a formación agraria e non agraria que se organizará e xestionará a través do GDR establecerá un programa de accións formativas a desenvolver entre os anos 2023 e 2027 que contribúan ao coñecemento, formal ou non formal, académico ou autodidacta, a experiencia, as habilidades, as capacidades e, sobre todo, o compromiso social e ético para o desenvolvemento rural constituindo aspectos elementais para a xeración dunha base de coñecemento nas zonas rurais que permita mellorar a competitividade e a innovación no sector agroalimentario, forestal e turístico do territorio.

Pretende por tanto fomentar a aprendizaxe permanente e a formación profesional nos sectores de referencia, pois entende que a maior cualificación maior será a súa produtividade laboral co obxecto de manter ou aumentar a competitividade do seus negocios. Tales actividades formativas van dirixidas a persoas do medio rural que traballen ou vaian traballar nestas actividades, incluídos os mozos e as mulleres, para potenciar o asentamento da poboación e a substitución xeracional diversificando as actividades económicas no medio rural e a igualdade entre homes e mulleres.

Táboa 7. Plan de formación

Actividades formativa		
Sector: AGRARIO , AGROALIMENTARIO E FORESTAL		
F1. EDUCACIÓN AMBIENTAL PARA A SUSTENTABILIDADE DAS EXPLOTACIÓNS FORESTAIS Xustificación: Fomentar a agrupación de propietarios forestais, sensibilizar coa certificación forestal e formar sobre a multifuncionalidade do monte é un eido a ter en conta no desenvolvemento económico rural do noso territorio, etc.	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	Profesionais do sector e novos emprendedores
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación cualificada e profesionais do sector
F2. XESTIÓN DE EXPLOTACIÓNS AGRARIAS (Hortícolas e/ou Frutícola) Xustificación: Neste período queremos potenciar mais si cabe a agroalimentación local, polo que se continuará con accións formativas enfocadas na diversificación de producións, promoción do produto local e a súa comercialización e fomentar o autoemprego no sector agrícola.	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	Profesionais do sector e novos emprendedores
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación cualificada e profesionais do sector
F3. VALORIZACIÓN DE PRODUTOS LOCAIS Xustificación: Tendo quen conta un dos obxectivos para este período que é a valorización dos produtos locais, cabe incluír formación relacionada coa transformación e conservación de produtos locais.	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	Profesionais do sector e novos emprendedores
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación cualificada e profesionais do sector

Actividades formativa		
Sector: COMPETITIVIDADE E FOMENTO DO EMPREGO		
F4. MARKETING EMPRESARIAL E USO DAS REDES SOCIAIS Xustificación: As iniciativas de autoemprego ou pequenas empresas teñen hoxe en día no uso das ferramentas dixitais, concretamente nas redes sociais unhas aliadas para chegar dun xeito máis convincente ao consumidor, que cada vez máis emprega as mesmas como canle informativa acerca das súas potenciais necesidades de compra. É polo tanto necesario para as empresas dispoñer de coñecementos sobre como colocar o seu produto no escaparate da rede.	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	PEMES e novos emprendedores
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación cualificada e profesionais do sector
F5. TALLERES DE AUTOEMPREGO Xustificación: O fomento do emprego no rural e principalmente o feminino débese potenciar con accións de formación que ata o de agora foron dando o seu froito no territorio do GDR.	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	Principalmente desempregados
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación cualificada na temática a tratar

Actividades formativa		
Sector: SERVICIOS A POBOACIÓN		
F6.A TRANSFORMACIÓN DIXITAL DOS SERVICIOS ASISTENCIAIS Xustificación: A necesidade da poboación maior para acceder a determinadas propostas interactivas de xestión tales como solicitudes de citas médicas, ou comunicacións directas de emerxencias fan preciso	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	Persoas maiores dependentes e familiares das mesmas
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación

esta formación que pode mellorar a capacidade de reacción e urxencia nas actuacións tan necesario neste ámbito da poboación.		cualificada e profesionais do sector
F7.CURSO DE ADMINISTRACIÓN ELECTRÓNICA <u>Xustificación:</u> Cada día a poboación en xeral debe de facer as súas tramitacións habituais de xeito electrónico en calquera das administracións, incluso nas municipais sendo as mesmas ás máis achegadas ao cidadán. Apenas existe formación específica para o uso destas canles sendo como son hoxe en día de uso obrigado pola cidadanía.	Formato	Presencial
	Duración	Mín. 4 horas
	Perfil alumnado	Poboación en xeral
	Requisito persoal formador	Técnicos con formación cualificada e profesionais do sector

I.6. PLAN DE COOPERACIÓN E TRABALLO EN REDE CON OUTROS GDR E ENTIDADES

A estratexia de desenvolvemento local debe de incluír unha liña específica de axudas para a implementación dun Plan de cooperación entre Grupos de Desenvolvemento Rural". O obxectivo desta axuda é fomentar a cooperación dos Grupos tanto dentro da Comunidade Autónoma como no resto de España ou da Unión Europea.

Os Grupos que participen nun proxecto de cooperación deben ter intereses comúns nun determinado ámbito, sempre relacionado coa estratexia, e a cooperación debe favorecer a aprendizaxe mutua e buscar solucións comúns a problemas concretos.

A axuda consiste nunha subvención dos gastos que realicen os Grupos para a preparación e posta en práctica destes proxectos de cooperación.

Os proxectos de cooperación entre Grupos deben cumprir os seguintes requisitos:

- Implicarán a posta en común de ideas, coñecementos, recursos humanos e materiais, incluídos os financeiros, ao redor da consecución dun obxectivo de interese compartido e mediante a execución das accións que se consideren necesarias.

- b) Os seus obxectivos deberán ser coherentes cos obxectivos definidos nas estratexias de desenvolvemento local Leader.
- c) Deberán respectar os principios de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e de non discriminación.
- d) Deberán implicar a execución dunha acción en común. Os gastos preparatorios de estudos ou intercambio de información poderán ter a consideración de fase previa, pero non de proxecto de cooperación como tal. A cooperación non se poderá limitar a un intercambio de experiencias e deberá supoñer a realización dunha acción común integrada.
- e) Promoverán a participación dos sectores socioeconómicos do territorio, tanto públicos como privados, afectados polos fins e obxectivos do proxecto.

Nos proxectos de cooperación entre Grupos tamén poderán colaborar as entidades locais, fundacións, asociacións, cooperativas, sociedades agrarias de transformación, sociedades mercantís ou empresarios individuais, organizacións empresariais e, en xeral, calquera persoa física ou entidade con personalidade xurídica que efectúe unha achega económica ao proxecto ou manifeste o seu interese, estatutario ou adoptado, para contribuír ao seu desenvolvemento.

O acordo de participación e o compromiso de financiamento das entidades colaboradoras deberán quedar reflectidos nun documento vinculante. As entidades colaboradoras do proxecto non teñen a consideración de beneficiarias das subvencións reguladas por esta orde.

Identifícanse con carácter inicial aqueles proxectos que o GDR ven levando a cabo no período de programación 2014-2020 e que se entende están a supoñer un éxito tanto no seu desenvolvemento como na consecución dos obxectivos propostos. Aparte vese durante o desenvolvemento dos mesmos que queda aínda percorrido para chegar a cumprir co fin último dos proxectos que non é outro que implantar un novo nicho económico territorial que a través de medidas innovadoras posibilite a implantación de novas iniciativas relacionadas cos proxectos, co cal cabe seguir apostando por desenvolver os proxectos e manter a cooperación cos grupos participantes.

Táboa 8. Plan de cooperación e traballo en rede

C1. ORDENACIÓN TERRITORIAL DA TERRA AGRARIA A TRAVÉS DO SISTEMA DE PERMUTAS	
GDR ou entidades	GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 16 Terras de Pontevedra Norte, GDR 18 Deloa, GDR 19 Terras de Compostela, GDR 21 Asdecomor, GDR 22 Costa da Morte, GDR Salnés-Ulla-Umia.
Descrición	Proxecto de cooperación para o estudo da ordenación da terra agraria a través do sistema de permutas. O obxectivo principal da actuación é poñer en práctica en varias zonas piloto con características diferentes o procedemento de ordenación da terra agraria a través do sistema de permutas que permita avaliar a súa aptitude para aplicar o mesmo en zonas nas cales non existen problemas nin de identificación da titularidade do parcelario, nin necesidade de mais infraestrutura viaria, sobre todo naquelas áreas con actividade consolidada e co fin de mellorar a produtividade das explotacións existentes e/ou o nacemento de novas iniciativas.
Obxectivos da cooperación	- Avanzar no desenvolvemento dunha ferramenta sinxela de ordenación territorial orientada a mellorar a competitividade das explotacións a través do redimensionamento en terra das mesmas. - Crear unha aplicación/plataforma tecnolóxica que permita facer dende os usuarios propostas de modificación territorial a través de permutas dunha área agraria determinada. - Coñecer fórmulas de loita contra o minifundio doutros lugares onde se están a desenvolver dende a iniciativa pública e/ou privada. - Expor a validez da ferramenta para diferentes áreas e contornas agrarios. - Avaliar os custos da ferramenta para valorizar a mesma como unha solución válida en áreas con boa infraestrutura de camiños e accesos. Establecer un procedemento legal ao amparo da Lei de Mellora da estrutura territorial Agraria(METAGA) e da Lei da Recuperación da Terra Agraria de Galicia, que poida ser tomada como base regulamental por parte da administración (Xunta).
Forma de colaboración	Hai moitas ferramentas para acadar o éxito na ordenación do territorio e recuperación da terra agraria en desuso, como son os polígonos agroforestais, as aldeas modelo, ou as experiencias de xestión conxunta, pero todas elas teñen principalmente cabida en áreas onde a produción primaria está en abandono ou en descenso de produtividade, xa que

	naquelas áreas onde a presión sobre a terra é alta debido a existencia de múltiple actividade agraria, sobre todo gandeira, estas figuras non resolven a problemática dunha mala estruturación da terra e polo tanto precísanse outras fórmulas de ordenar o territorio para que o mesmo poida adquirir unha mellor condición produtiva. Este proxecto de cooperación pretende plasmar sobre o terreo as múltiples posibilidades que ten a figura das permutas á hora de poñer en valor a terra agraria e favorecer o redimensionamento das explotacións, e ó tempo configurar un esquema e/ou procedemento de xestión do mesmo que sexa aplicable de xeito correcto e eficaz en calquera agraria de Galicia onde se cumpra cos criterios delimitados nas Leis de referencia. Ao tempo pretende servir como elemento demostrativo e avaliador dos custes (a priori menores) dun procedemento que pode ter unha forte implementación en áreas con actividade agraria consolidada. O feito de que se realice esta acción nos GDR que cooperan ven precedido por estudo previo e pormenorizado do que poden ofrecer cada un dos territorios de referencia, que si ben teñen unha similitude que os une que é a súa importancia dentro do sector da gandería de leite, e polo tanto unha presión moi alta sobre o uso da terra agraria e derivado da mesma unha necesidade imperiosa de procesos de concentración do parcelario, teñen situación diferentes no que á ordenación se refire o que as fai aptas para aportar diferentes visións sobre a aplicación do mesmo procedemento ou posibles aplicacións diferentes ante diferentes problemáticas.
Accións concretas	- Análise do proxecto piloto levado a cabo no GDR 4 de Lugo. - Implementación dunha área virtual de estudo nos outros grupos como base de análise para tratar de implementar un piloto real nun territorio concreto. - Identificación de zona piloto. - Visita de traballo (explotación e GDR) a ver o funcionamento das SAFER Francesas. - Visita de traballo para ver a xestión pública do solo en Hungría (redivisión entre propietarios privados, volta á propiedade privada logo do post-comunismo). - Creación de comisión técnica/legal para elaboración de procedemento. - Elaboración de plataforma GIS de autorrealización (previa) de proxecto de permutas. Difusión do proxecto e dos seus resultados entre explotacións e cooperativas.

C2. ECOCOMEDORES	
GDR ou entidades	GDR 1 Terras de Miranda, GDR 2 Terra Chá, GDR 3 Montes e Vales Orientais, GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 5 Miño – Ulla, GDR 10 Limia - Arnoia, GDR 13 Condado - Paradanta, GDR 14 Galicia Suroeste Eu Rural, GDR 19 Terras de Compostela, GDR 20 Ulla – Tambre - Mandeo, GDR 22 Costa da Morte, GDR 23 Mariñas - Betanzos, GDR 24 Seitura 22
Descrición	O proxecto pretende animar os circuítos alimentarios de proximidade nos centros escolares, mediante o fomentos dos produtos locais, ecolóxicos e de temporada, buscando adaptar os menús ás novas recomendacións sanitarias. A pertinencia do proxecto destácase debido á existencia dun proxecto de Real Decreto relacionado coa promoción dunha alimentación saudable e sostible nos centros educativos, o que reflicte o interese da sociedade en abordar a obesidade infantil, ao tempo ao que se contribúe ao desenvolvemento rural.
Obxectivos da cooperación	- Revisar os menús escolares, incorporando produtos locais, de temporada e ecolóxicos, sen aumentar os custos. - Promover unha alimentación saudable e sostible empregando produtos locais nos comedores escolares, reducindo a pegada de carbono ao evitar transportes a longas distancias, apoiar ás pequenas empresas alimentarias rurais e ampliar o acceso aos produtos locais. Divulgar o proxecto entre as familias, equipos educativos e a sociedade en xeral.
Forma de colaboración	A Cooperación entre os Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR) é altamente efectiva para o intercambio e a transferencia de experiencias exitosas en diferentes territorios. Estes territorios teñen un enorme potencial para o desenvolvemento dunha estratexia centrada na alimentación, que estimule a comercialización e o consumo de produtos locais na súa área de influencia, centrando a actuación nos comedores escolares.

Accións concretas	- Asesoramento nutricional a centros escolares. Revisar os menús de cada centro, analizando as necesidades e cambios que sería necesario aplicar para elaborar menús saudables, con produto local, de tempada e ecolóxico, sen que supoña un incremento económico da partida alimentaria.. - Accións de sensibilización, formación e talleres para a comunidade educativa e persoal de cociña. Charlas teóricas e obradoiros prácticos para a elaboración de pratos con alimentos de tempada e cálculo de ingredientes para a elaboración de fichas técnicas. - Xornadas de menú con produto local e/ou ecolóxico. Organización de xornadas en cada un dos centros educativos participantes en cada GDR. - Accións de información e comunicación do proxecto. Elaboración de materiais divulgativos e organización de eventos de difusión para dar a coñecer o proxecto con degustación de produto local. - Accións de apoio ao sector produtor e mellora da loxística.
--------------------------	---

C3. INTERRITMOS: SONS DO RURAL	
GDR ou entidades	GDR 18 Deloa, GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 6 Ribeira sacra Courel, GDR 17 Salnés-Ulla-Umia, GDR 19 Terras de Compostela, GDR 21 Asdecomor, GDR 22 Costa da Morte
Descrición	Interritmos xurdiu como un proxecto de cooperación a nivel nacional desenvolvido entre os anos 2011-2014, no que participaron 11 grupos de desenvolvemento rural de Galicia, Cantabria, Castela León, Andalucía e Extremadura. Debido ao elevado grado de participación do sector, e da implicación da poboación, a Asociación Deloa, seguiu celebrando unha das accións máis valorada do proxecto “o festival Interritmos“, de musica tradicional ata a actualidade, poñendo en práctica diferentes formatos. Prantésaxe este proxecto para continuar desenvolvendo estas actividades de fomento da cultura musical dos territorios no período de programación LEADER 2023-2027 desenvolvéndose como proxecto de cooperación entre varios GDRs galegos.
Obxectivos da cooperación	Interritmos xurdiu como un proxecto de cooperación a nivel nacional desenvolvido entre os anos 2011-2014, no que participaron 11 grupos de desenvolvemento rural de Galicia, Cantabria, Castela León, Andalucía e Extremadura. Debido ao elevado grado de participación do sector, e da implicación da poboación, a Asociación Deloa, seguiu

	celebrando unha das accións máis valorada do proxecto “o festival Interritmos”, de musica tradicional ata a actualidade, poñendo en práctica diferentes formatos. Prantésaxe este proxecto para continuar desenvolvendo estas actividades de fomento da cultura musical dos territorios no período de programación LEADER 2023-2027 desenvolvéndose como proxecto de cooperación entre varios GDRs galegos. Os obxectivos son: - Apoio ás capacidades de creación local no ámbito da música con base tradicional e de raíz, como eixo de desenvolvemento rural e de emprendemento emerxente. - Impulso da profesionalización e visibilización de grupos e solistas vinculados á música tradicional e ao territorio. - Facilitar espazos de intercambio entre músicos e profesionais da Industria Musical. - Conectar a música con base tradicional e de raíz con outros elementos do patrimonio cultural inmaterial galego.
Forma de colaboración	O proxecto Interritmos nos últimos anos veu desenvolvéndose como unha actividade de traballo en rede entre varios GDRs. A cooperación vai supor un valor engadido que se reflexa na utilización dunha metodoloxía común a tódolos territorios, o que permite o intercambio de coñecementos e experiencias que poden levar á adopción de mellores prácticas. A idea principal sería continuar coas liñas de traballo desenvolvidas ata a actualidade coa execución deste proxecto e con sucesivos proxectos de cooperación, co fin de que estas accións sexan permanentes na medida do posible.
Accións concretas	Accións comúns: - Elaboración das Bases do Concurso que rexerán o proxecto INTERRITMOS SONS DO RURAL. - Posta en marcha dunha plataforma web de inscrición e o seu mantemento. - Recepción dos temas artísticos e das inscricións, así como a comprobación do cumprimento dos requisitos das bases e publicación na plataforma web. - Elección e designación dos membros do Xurado. - Posta en marcha da AUDICIÓN, na que participarán os dez grupos finalistas elixidos polo Xurado. - Comunicación aos premiados e realización de todas as xestións necesarias para a obtención dos premios.

	- Elección e adquisición dos obsequios (artesanía e/ou produtos tradicionais) que se van a entregar a cada un dos participantes en Interritmos. - Elaboración da memoria final do proxecto. Accións individuais: - Organización e o desenvolvemento de xornadas formativas vencelladas á realización da AUDICIÓN e circuítos musicais dos grupos gañadores. - A organización e o desenvolvemento das actuacións ou eventos que formen parte do Circuito musical dos grupos gañadores e da xornada formativa. Outras accións a maiores das indicadas, sempre que estas teñan coherencia co proxecto.
--	---

I.7.Planificación temporal

Planificación temporal preliminar, por semestres, para a execución dos proxectos e accións recollidos nos apartados I.2 a I.5 (táboas 5, 6, 7, 8).

Táboa 9.Planificación temporal dos proxectos e actividades

	Semestres (*)													
Proxectos/ actividades	2023 I	2023 II	2024 I	2024II	2025 I	2025 II	2026 I	2026 II	2027 I	2027 II	2028 I	2028 II	2029 I	2029 II
Proxectos e accións específicas con impacto significativo														
P1														
Actuacións propias de animación														
A1														
A2														
A3														
A4														
A5														
A6														
A7														
A8														
Actividades formativas														
F1														
F2														
F3														
F4														
F5														
F6														
Actividades de cooperación														
C1														
C2														
C3														

I.8. NORMAS DE XESTIÓN E BAREMO

As normas para a selección, baremación e priorización dos proxectos están descritas nos baremos que presentamos de seguido, pero en todo casos os proxectos presentados deberán recibir a aprobación por parte de Agader.

Requisitos de subvencionabilidade dos proxectos:

- ✓ Viabilidade: ser viable técnica, económica e financeiramente, para os proxectos de natureza produtiva, e técnica e financeiramente para os proxectos non produtivos.
- ✓ Adecuación do proxecto á estratexia de Desenvolvemento local definitiva
- ✓ Axustarse á normativa sectorial (comunitaria, nacional e autonómica) que resulte de aplicación para cada tipo de proxecto.
- ✓ De ser finalista, que na data de xustificación final dos investimentos ou gastos subvencionables se cumpran os obxectivos e función para os cales foron aprobados os proxectos. Non serán subvencionables fases dun proxecto que non constituía una actividade finalista.

LIMITACIÓNS SECTORIAIS:

Atendendo a **RESOLUCIÓN de 27 de abril de 2023 pola que se establecen as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, así como as regras para a elaboración das estratexias e os criterios de puntuación referidos aos territorios que se correspondan coas estratexias de desenvolvemento local que sexan seleccionadas no DOG. Num.89, do 10/05/2023** por parte da Axencia Galega de Desenvolvemento Rural (Agader) establece as limitacións sectoriais concretas por razón de complementariedade e de coherencia con outros investimentos públicos que incidan sobre o territorio.

A maiores tamén se dispón en ditas bases que será un Convenio coa Axencia de Turismo de Galicia a que igualmente dispoña as limitacións no tocante as actuacións en dito sector.

Por parte do GDR, establécense unha serie de limitacións específicas territoriais que se delimitan no seguinte cadro.

LIMITACIÓNS NA TIPOLOXÍA DE INVESTIMENTOS

- ✓ En investimentos que consistan en actividades económicas do sector servizos (talleres, tintorerías, lavanderías, clínicas, tanatorios, asesorías, perruquerías, despachos profesionais e calquera outra actividade económica (proxectos produtivos) será subvencionable en todos os núcleos (entidade singular) cando se acredite que non exista o mesmo epígrafe IAE na mesma entidade singular de poboación, o cal deberá ser xustificado mediante un informe municipal.
- ✓ En investimentos no sector comercio polo miúdo serán subvencionables en todos os núcleos (entidade singular) cando se acredite que non exista o mesmo epígrafe IAE na mesma entidade singular de poboación, o cal deberá ser xustificado mediante un informe municipal.
- ✓ Non se subvencionarán a posta en marcha de novos servizos turísticos sempre xa que existan no núcleo de poboación de implantación do proxecto, ou que no Concello de Referencia o numero total dos mesmos sexa superior a unha ratio de 1/500 habitantes.
- ✓ No caso de creación de novos aloxamentos, os mesmos teñen que supoñer na totalidade súa a posta en marcha de como mínimo 4 habitacións, agás nos apartamentos turísticos nos cales o mínimo queda delimitado en 3. Así mesmo estes proxecto deben de establecer no Plan de Xestión unha oferta complementaria de actividades no territorio ben de xeito directo ou a través de acordos asinados con terceiros.
- ✓ En canto a non existencia do servizo ou actividades deberá o promotor presentar a acreditación co correspondente epígrafe do IAE para a xustificación da inexistencia.
- ✓ No caso de investimentos que incidan na recuperación elementos do patrimonio histórico e cultural de Galicia, os mesmo deben de estar identificados ben no Catalogo de Patrimonio da Xunta de Galicia ou ben como elemento protexido nun inventario público de carácter municipal PXOM, Plan Básico, etc..)
- ✓ No caso de investimentos que incidan na mellora de espazos naturais, os mesmo deben de contar con algunha figura de protección pública (Rede Natura, ENIL, LIC, etc..).
- ✓ **LOCAIS SOCIAIS:** Non se subvencionaran en ningún caso novos locais sociais. Os investimentos nos mesmo quedarán reducidos a pequenas obras de acondicionamento e/ou mellora da dotación de mobiliario e/ou servizos(cociña, baño, etc..) en locais xa existentes, para o cal se precisará dun informe da alcaldía no cal se explicita que a construción e a actividade do Local Social e

previa ao ano 2023. Ditas obras non poderán supoñer en ningún caso máis de 50.000 € de axuda. O listado de locais autorizados polos Concello para a realización destas obras reflexase no Anexo I a este documento.

LIMITACIÓNS FINANCIEIRAS

PROXECTOS PRODUTIVOS

1.- A limitación das axudas dos proxectos produtivos por regra xeral e máis aló do disposto na RESOLUCIÓN de 27 de abril de 2023 pola que se establecen as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, así como as regras para a elaboración das estratexias e os criterios de puntuación referidos aos territorios que se correspondan coas estratexias de desenvolvemento local que sexan seleccionadas no DOG. Num.89, do 10/05/2023 como limitacións específicas **será de 200.000 €**

PROXECTOS NON PRODUTIVOS

1.- A limitación das axudas dos proxectos non produtivos por regra xeral e máis aló do disposto na RESOLUCIÓN de 27 de abril de 2023 pola que se establecen as condicións e os obxectivos para garantir a idónea execución do programa Leader de Galicia para o período 2023-2027, así como as regras para a elaboración das estratexias e os criterios de puntuación referidos aos territorios que se correspondan coas estratexias de desenvolvemento local que sexan seleccionadas no DOG. Num.89, do 10/05/2023 como limitacións específicas **será de 200.000 €**.

BAREMOS PRODUTIVOS E NON PRODUTIVOS

Para que un proxecto poida ser baremado e subvencionado deberá responder aos seguintes criterios de subvencionalidade:

- ✓ Carácter innovador, entendido non só como innovacións tecnolóxicas senón como a exploración de novos xeitos de enfrontarse aos retos do territorio.
- ✓ Viabilidade: o proxecto debe ser viable técnica e economicamente, comprobándose especialmente a súa viabilidade financeira.
- ✓ Adecuación do proxecto á estratexia do programa de desenvolvemento definida.

O baremo que se pretende aplicar no GDR4 será o seguinte:

TIPO DE PROXECTO	LÍMITE DE AXUDA PÚBLICA
PRODUTIVOS	✓ MÍNIMO 15% E MÁXIMO 50% ✓ NOTA DE CORTE MÍNIMA: 20 PUNTOS ✓ PUNTUACIÓN MÁXIMA: 70 PUNTOS
NON PRODUTIVOS	✓ MÍNIMO 15% E MÁXIMO 90% ✓ LÍMITE MÁXIMO PRIORIDADE ALTA: 90 % ✓ LÍMITE MÁXIMO PRIORIDADE MEDIA: 70 % ✓ LÍMITE MÁXIMO PRIORIDADE BAIXA: 50%

BONO ACTIVA RURAL	LÍMITE DE AXUDA PÚBLICA
PRODUTIVOS	✓ ENTRE 20-29 PUNTOS: 3.000 € ✓ ENTRE 30-39 PUNTOS: 5.000 € ✓ ENTRE 40-49 PUNTOS: 8.000 € ✓ ENTRE 50-59 PUNTOS: 12.000 € ✓ ENTRE 60-69 PUNTOS: 15.000 € ✓ 70 PUNTOS: 18.000 €

Aclaración nº1: no caso de igualdade de puntuación de varios proxectos produtivos no baremo, con obxecto de priorizalos valorarase o seguinte procedemento ata que se produza o desempate:

- Por orde de entrada da solicitude de axuda no rexistro,

Aclaración nº2: no caso de igualdade de puntuación de varios proxectos non produtivos no baremo, con obxecto de priorizalos valorarase o seguinte procedemento ata que se produza o desempate:

- Por orde de entrada da solicitude de axuda no rexistro.

Aclaración nº3: no caso de encaixe en dúas ou máis prioridades de proxectos non produtivos, co obxecto de priorizalos valorarase o seguinte procedemento ata que se produza o desempate:

- Prioridade máis alta.

Táboa 10. Baremo de proxectos produtivos e non produtivos

BAREMO PRODUTIVO

Criterios relativos á localización xeográfica (Max. 25 puntos)	Características económicas do concello onde se localiza o proxecto (No caso de proxectos de ámbito supramunicipal recibirá a puntuación do concello coa puntuación máis alta).			10
	Indicador Municipal de Renda dos Fogares (2020)	TRAMOS DE VALORACIÓN	PUNT.	
		Menor que o 70% da media galega	10	
		Maior ou igual que o 70% e menor que o 80% da media galega	8	
		Maior ou igual que o 80% e menor que o 90% da media galega	6	
		Maior ou igual que o 90% e menor que o 100% da media galega	4	
		Maior ou igual que o 100% da media galega	2	
	Características demográficas do concello no que se localiza o proxecto (No caso de proxectos de ámbito supramunicipal recibirá a puntuación do concello coa puntuación máis alta). (Acumulables)			10
	Variación da Poboación (2012-2022)	TRAMOS DE VALORACIÓN	PUNT.	
		Caída de poboación maior ou igual que o 20%	5	
		Caída da poboación maior ou igual que o 15% e menor que o 20%	4	
		Caída da poboación maior ou igual que o 10% e menor que o 15%	3	
		Caída da poboación maior ou igual que o 0% e menor que 10%	2	
		Aumento da poboación maior ou igual que 0% e menor que o 5%	1	
		Aumento da poboación maior ou igual que o 5%	0	
	Índice de envellecemento (2020)*	TRAMOS DE VALORACIÓN	PUNT.	
		Índice de envellecemento maior que 600	5	
		Índice de envellecemento maior que 500 e menor ou igual que 600	4	
		Índice de envellecemento maior que 400 e menor ou igual 500	3	
		Índice de envellecemento maior que 300 e maior ou igual que 400	2	
		Índice de envellecemento maior que 200 e menor ou igual que 300	1	
		Índice de envellecemento menor ou igual que 200	0	

	Entidades singulares de poboación onde se localiza o proxecto (No caso de proxectos que se realicen en varias entidades de poboación ou lugares, recibirá a puntuación do lugar ou entidade de poboación coa puntuación máis alta).		10
	Menor ou igual a 50 hab. e os proxectos de ámbito supramunicipal	10	
	51 - 100	8	
	101 - 150	6	
	151 - 200	5	
	201 - 400	3	
	401 - 800	2	
	801 - 1200	1	
	Mayor que 1200	0	
Características do promotor e o proxecto (max. 10 puntos)	Características do promotor e o proxecto		10
	A. BONO ACTIVA RURAL (*) (puntuarase directamente con 10 puntos independente dos seguintes items)		10
	B. Tipoloxía do Promotor e o Proxecto (os puntos non son acumulables aos do BONO ACTIVA RURAL)		10
	Valoración da persoa ou entidade promotora (acumulables ata un máximo de 6 puntos)	6	
	Autónomos	4	
	Pequenas empresas	3	
	Persoas con discapacidade, persoas con dificultades integración social ou risco de exclusión social, persoas inmigrantes ou emigrantes retornados	2	
	Promotora que sexa muller ou o 50% ou mais dunha sociedade sexan mulleres	1	
	Tipoloxía do Proxecto		
	Valoración da tipoloxía de proxecto (acumulable ata un máximo de 4 puntos)	4	
	Proxectos relacionado co sector da produción, transformación e/ou comercialización agraria ou de produtos agroalimentarios	2	
	Proxectos que empreguen ferramentas de xestión territorial para recuperación da terra agraria en abandono	2	
	Proxectos que ofrezan novo servizos ao territorio (non existan no núcleo de referencia)	2	
Incidencias no emprego (Max. 20 puntos) (entenderase por posto de	Creación de emprego: Ratio investimento elixible/nº de empregos creados. A partir de 0,25 utas. En referencia ao cálculo da puntuación para proxectos que creen fraccións de UTA, esta realizarase por regra de tres proporcional ás UTAS creadas en tramos discretos de 0,25 UTAS.		15
	Menor que 30.000€ investimento elixible x nº emprego creado	15	

traballo creado un posto a xornada completa durante todo o ano, os contratos de duración inferior computarans e proporcionalmente)	Maior ou igual que 30.000€ e menor e igual que 60.000€ investimento elixible x nº emprego creado	10	
	Maior que 60.000€ investimento elixible x nº de emprego creado	5	
	Creación de emprego dirixido a mulleres e colectivos desfavorecidos*		5
	<i>Maior ou igual que o 50%</i>	5	
	<i>Menor que o 50% e maior ou igual que o 25%</i>	3	
	<i>Menor que o 25% e maior ou igual que o 15%</i>	2	
Impacto sobre o territorio (Max. 45 puntos)	Capacidade de arrastre da acción a desenvolver (acumulables)		15
	<i>Proxecto localizado nun polígono industrial ou parque empresarial, agás no Polígono das Gándaras ou o Ceao (se son nesas localizacións o puntos)</i>	5	
	<i>Non se desenvolve na actualidade actividade similar no concello (se xa se desenv. 0 puntos)</i>	5	
	<i>Proxectos creadores de emprego de ≥ 2 UTAS de persoas empadroadas no territorio do GDR incluído autoemprego e traballadores por conta allea</i>	5	
	Incidencia e adecuación as prioridades europeas e territoriais		15
	<i>Proxectos que incluíñan o uso das TICs*</i>	5	
	<i>Proxectos que inclúan actuacións de mellora medioambiental a través de actuacións que repercutan na posta en valor de recursos naturais, etnográficos e patrimoniais*</i>	5	
	<i>Proxectos que inclúan accións de eficiencia ou redución gasto enerxético*</i>	5	
	<i>Proxectos que inclúan accións de recuperación da terra agraria*</i>	5	
	Prioridade do Obxectivo xeral na que se enmarca a actuación a desenvolver		15
	<i>Actuacións enmarcadas como liña estratéxica nº : 1</i>	15	
	<i>Actuacións enmarcadas como liña estratéxica nº : 2</i>	10	
	<i>Actuacións enmarcadas como liña estratéxica nº : 3</i>	5	

(*) - **BONO ACTIVA RURAL**; No caso de que un promotor se acolla ao bono activa acadará a puntuación máxima prevista dentro do ítem “Tipoloxía do promotor” independentemente da puntuación real que acadaría nos diferentes criterios de valoración desa mesma tipoloxía.

Se o promotor decidise acudir as axudas por investimento sumaría nese mesmo ítem os puntos que lle corresponderan en función do cumprimento dos criterios propostos.

REGLA XERAL PROXECTOS PRODUCTIVOS

- a) Puntuación mínima (nota de corte) : 20 puntos. Porcentaxe de axuda mínima: 15%
- b) Puntuación máxima: 70 puntos. Porcentaxe de axuda máxima: 50%
- c) Por cada punto a partires dos 20 puntos mínimos, a axuda incrementarase num 0,7%

INTERPRETACIÓN DE CRITERIOS

1. Índice de envellecemento

En Galicia, no ano 2024, o índice de envellecemento sitouse en 172,8, o que significa que por cada 100 persoas menores de 20 anos hai 172 de 65 e máis anos. A zona máis envellecida é a ZPP, na que por cada 100 menores de 20 anos hai preto de 270 de 65 e máis anos e, pola contra, a ZIP, cun índice de envellecemento máis próximo a 100, é a zona máis nova de Galicia.

2. Colectivos desfavorecidos

Determinanse como colectivos desfavorecidos os seguintes, mulleres, mozos menores de 41 anos, inmigrantes, emigrantes retornados, discapacitados cuxo grao de minusvalía supere o 33% e persoas de etnias minoritarias.

3. Proxectos que inclúan o uso das TICs

So serán tidos en conta aqueles que realicen traballos de deseño ou adquisicións de software, ou aqueles custes en elementos dixitais (ordenadores, módems, tablets, etc..) que sexan autónomos e que supoñan alomenos un 10% do total do investimento.

4. Proxectos que inclúan actuacións de mellora medioambiental a través de actuacións que repercutan na posta en valor de recursos naturais, etnográficos e patrimoniais.

Teranse en conta aqueles proxectos que implementen algún investimento que ou ben vaian na liña da protección do medio ambiente (sistemas de reciclaxe, sistemas de aforro de auga, emprego de renovables autónomas, etc..) ou que valoricen elementos patrimoniais (arcas de protección, accesos a elementos patrimoniais, etc..)

5. Proxectos que inclúan accións de eficiencia ou redución gasto enerxético

Teranse en conta aqueles proxectos que reduzan un 30% o custe enerxético, para o cal deberase presentar un informe dun técnico cualificado.

6. Proxectos que inclúan accións de recuperación da terra agraria

Aqueles proxectos que empreguen algunha das figuras dispostas na Lei de Recuperación da Terra Agraria de Galicia (aldeas modelo, polígonos agroforestais, etc...)

BAREMO NON PRODUTIVO

Criterios relativos á localización xeográfica (Máx. 35 puntos)	Características económicas do concello onde se localiza o proxecto (No caso de proxectos de ámbito supramunicipal recibirá a puntuación do concello coa puntuación máis alta).			10
	Indicador Municipal de Renda dos Fogares (2020)	TRAMOS DE VALORACIÓN	PUNT.	
		Menor que o 70% da media galega	10	
		Maior ou igual que o 70% e menor que o 80% da media galega	8	
		Maior ou igual que o 80% e menor que o 90% da media galega	6	
		Maior ou igual que o 90% e menor que o 100% da media galega	4	
		Maior ou igual que o 100% da media galega	2	
	Características demográficas do concello no que se localiza o proxecto (No caso de proxectos de ámbito supramunicipal recibirá a puntuación do concello coa puntuación máis alta). (Acumulables)			10
	Variación da Poboación (2012-2022)	TRAMOS DE VALORACIÓN	PUNT.	
		Caída de poboación maior ou igual que o 20%	5	
		Caída da poboación maior ou igual que o 15% e menor que o 20%	4	
		Caída da poboación maior ou igual que o 10% e menor que o 15%	3	
		Caída da poboación maior ou igual que o 0% e menor que 10%	2	
		Aumento da poboación maior ou igual que 0% e menor que o 5%	1	
		Aumento da poboación maior ou igual que o 5%	0	
	Índice de envellecemento (2020)	TRAMOS DE VALORACIÓN	PUNT.	
		Índice de envellecemento maior que 600	5	
		Índice de envellecemento maior que 500 e menor ou igual que 600	4	
		Índice de envellecemento maior que 400 e menor ou igual 500	3	
		Índice de envellecemento maior que 300 e menor ou igual que 400	2	
		Índice de envellecemento maior que 200 e menor ou igual que 300	1	
		Índice de envellecemento menor ou igual que 200	0	

	Entidades singulares de poboación onde se localiza o proxecto <i>(No caso de proxectos que se realicen en varias entidades de poboación ou lugares, recibirá a puntuación do lugar ou entidade de poboación coa puntuación máis alta).</i>		10
	Menor ou igual a 50 hab. e os proxectos de ámbito supramunicipal	10	
	51 - 100	8	
	101 - 150	6	
	151 - 200	5	
	201 - 400	3	
	401 - 800	2	
	801 - 1200	1	
	Maior que 1200	0	
	Outros criterios xeográficos		5
	Vinculación a un Espazo Natural Protexido	5	
Características do Promotor e do Proxecto (Máx. 20 puntos)	Características do promotor e do proxecto		20
	Entidades de economía social (as cooperativas, as mutualidades, as fundacións, as asociacións que leven a cabo actividade economía, as sociedades laborais, as empresas de inserción, os centros especiais de emprego, as cofradías de pescadores, as sociedades agrarias de transformación e as entidades singulares)*	20	
	Entidades públicas e montes veciñais en mancomún	15	
	Obxecto social da entidade corresponde a actuacións para colectivos desfavorecidos: mulleres, mocidade (≤ 41 anos), pers. discapac., pers. maiores (> 65 anos), inmigrantes ou parados.	5	
Modalidade do proxecto (Máx. 15 puntos)	Modalidade de proxecto non produtivo		15
	Servizos sociais	15	
	Infraestruturas públicas *	10	
	Promoción *	7	
	Recuperación ambiental / monumental	5	
Impacto sobre o territorio (Máx. 30 puntos)	Incidencia medioambiental da actuación a desenvolver (acumulable)		20
	Non ocasiona nin provoca contaminación na zona nin supón ningún impacto nin alteración*	10	
	Utilización de sistemas de reciclaxe no desenvolvemento do proxecto ou da actividade*	10	
	Contribución a prevención de incendios na zona*	10	
	Utilización de enerxías renovables no desenvolvemento do proxecto ou da actividade*	10	
	Proxectos que incidan na ordenación e recuperación da terra agraria	10	
	Incidencia sobre colectivos determinados e sobre a mellora da calidade de vida		10
	Proxectos que incidan na mellora ou na creación de espazos que oferten servizos básicos asistenciais ou que favorezan a conciliación	10	
	Proxectos que incidan na recuperación de edificios existentes para realizar actividades de carácter social (cultural, asistencial, deportivo, medioambiental, formación, etc..)	8	
	Proxectos que supoñan a creación de servizos á poboación en xeral (aulas multimedia, museos, bibliotecas, etc...)	7	

	<i>Proxectos que incidan na creación de espazos coworking</i>	5	
--	---	---	--

INTERPRETACIÓN DE CRITERIOS
1. Infraestrutura públicas
<i>Por infraestruturas públicas considerásense neste baremo as obras realizadas pola administración pública para establecer un servizo de interese xeral que pode ter enfoque turístico e mesmo recreativo, incluíndose accións de sinalización turística e museización.</i>
2. Promoción
<i>Como promoción consideraranse as actuacións que repercutan no desenvolvemento da identidade territorial, creación, consolidación ou difusión dos valores culturais, patrimoniais, ambientais ou turísticos da comarca por diferentes medios: sinalización, medios dixitais, medios impresos, eventos, etc...</i>
3. Economía Social
<i>Considéranse entidades de economía social aquelas entidades, de conformidade cos principios recollidos no artigo 4 da Lei 5/2011, de 29 de marzo, de Economía Social perseguen ben o interese colectivo dos seus integrantes, ben o interese xeral económico o social, o ambos. Forman parte da economía social as cooperativas, as mutualidades, as fundacións, as asociacións que leven a cabo actividade económica, as sociedades laborais, as empresas de inserción, os centros especiais de emprego, as cofradías de pescadores, as sociedades agrarias de transformación e as entidades singulares creadas por normas específicas que rexan polos principios establecidos no artigo mencionado.</i>
4. Incidencia medioambiental que non ocasiona nin provoca contaminación
<i>Non ocasiona nin provoca contaminación na zona, nin supón ningún impacto nin alteración: non se producirá ningunha alteración do chan, posta en perigo de ecosistemas, risco saúde humana, degradación de áreas, afeccións ao equilibrio de ecosistemas, polución de augas, grandes acumulacións de residuos, etc...</i>
5. Utilización de sistemas de reciclaxe
<i>A reciclaxe é o proceso de recolección e transformación de materiais para convertelos en novos produtos. É obrigatorio para os proxectos subvencionables achegar memoria técnica redactada por técnico/a competente no que se acredite o cumprimento da Lei 6/2021, do 17 de febreiro, de residuos e chans contaminados en Galicia e Lei 7/2022, do 8 de abril, de residuos e chans contaminados para unha economía circular.</i>
6. Utilización de enerxías renovables
<i>Denomínase “enerxías renovables” a aquelas fontes enerxéticas baseadas na utilización do sol, o vento, a auga ou a biomasa vexetal ou animal -entre outras-. Caracterízanse por non utilizar combustibles fósiles –como sucede coas enerxías convencionais-, senón recursos capaces de renovarse ilimitadamente Deberá conseguir unha redución da demanda enerxética anual global de calefacción e refrixeración de, polo menos, o 7 %; ou unha redución do consumo de enerxía primaria non renovable de, polo menos, un 30 % Acreditarase o seu cumprimento mediante: 1.- Certificado suscrito por técnico/a competente, no que se acredite: a) o seu estado actual ou previo á intervención, b) se indique o % que se estima de redución da demanda enerxética anual global de calefacción e refrixeración ou de redución do consumo de enerxía primaria renovable. 2.- Unha vez finalizada a actuación acreditarase mediante certificado suscrito por técnico/a competente, no que se acredite: a) o tipo de enerxía renovable empregado, b) o % da redución da demanda enerxética anual global de calefacción e refrixeración ou unha redución do consumo de enerxía primaria non renovable obtido finalmente.</i>
7. Prevención de incendios na zona
<i>Como prevención de incendios da zona consideraranse as actuacións de eliminación de especies invasoras, deseño e preparación de áreas de corta lumes, creación de observatorio forestal, eliminación de residuos, plan de reforestación forestal, sensibilización para a prevención do incendio forestal, etc.</i>

PROXECTOS NON PRODUTIVOS DE PRIORIDADE ALTA . A intensidade máxima: ata o 90 %:
Proxectos que fomenten a inclusión social mediante servizos de igualdade e benestar á poboación, a integración de comunidades marxinais e de inmigrantes, o coidado das persoas maiores, a promoción dun envellecemento activo e saudable desta.
Servizos de transporte en áreas de baixa densidade de poboación.
Mellora da accesibilidade ás tecnoloxías da información e da comunicación (TIC), así como o seu uso no medio rural (por exemplo telecentros, aulas de informática, plataformas dixitais de servizos á poboación xeral, uso da «internet das cousas» e proxectos de dixitalización de servizos ou infraestruturas públicas)
Actuacións orientadas ao fomento e promoción do turismo na área.
Diversificación, creación e desenvolvemento de PEMES.
Accións de valorización da paisaxe tradicional.
Impulso da xestión ambiental sostible nas explotacións agrarias e na súa contorna.
Ordenación, recuperación e posta en valor do patrimonio rural
Investimentos ligados a aldeas intelixentes (smart villages)
Proxectos que se executen en aldeas modelo ou en desenvolvemento dos instrumentos contidos na Lei de recuperación da terra agraria de Galicia.
a) Puntuación mínima (nota de corte): 20 puntos. Porcentaxe de axuda mínima: 15%
b) Puntuación máxima : a partir de 70 puntos. Porcentaxe de axuda máxima: 90%
PROXECTOS NON PRODUTIVOS DE PRIORIDADE MEDIA. A intensidade máxima: ata o 70 %:
Mellora da competitividade dos produtores primarios, incrementando o valor engadido aos produtos agrarios e forestais e promocionándoos nos mercados.
Impulso da xestión ambiental sostible nos espazos forestais e na súa contorna.
Protección e mellora do medio ambiente e dos recursos naturais (Inversións en melloras vinculadas á xestión de áreas naturais; Mellora da articulación, mantemento, difusión,... dos espazos libres públicos; Accións de sensibilización e divulgación medioambiental; Mellora da eficiencia enerxética e utilización das enerxías renovables nas entidades públicas e sociais).
Proxectos de capacitación para o emprego dirixidos á poboación activa da área, coa finalidade de aumentar a empregabilidade.
Construción de miradoiros; Desenvolvemento e promoción de rutas, itinerarios ou sendas orientadas ao desenvolvemento de actividades como poden ser bicicleta, sendeirismo, cabalo, náutico, viticultura,...
Proxectos de ámbito comarcal e postos en marcha por entidades supramunicipais, que supoñan unha promoción e valorización dos recursos do territorio (tales como edición de libros, mapas, guías, páxinas web, eventos, concursos,... agás asistencia a feiras).
a) Puntuación mínima (nota de corte) : 20 puntos. Porcentaxe de axuda mínima: 15%
b) Puntuación máxima: a partir de 70 puntos. Porcentaxe de axuda máxima: 70%
PROXECTOS NON PRODUTIVOS DE PRIORIDADE BAIXA . A intensidade máxima: ata o 50 %:
Impulso da coordinación das institucións públicas e entidades privadas; Cooperación con outros territorios; Cooperación cos entidades públicas como Universidades, IES, Escolas, Centros de investigación, etc..; Accións encamiñadas ao coñecemento dos diferentes axentes e o fomento da cooperación interasociativa.

Creación, rehabilitación, mellora ou modernización de centros asistenciais a colectivos con necesidades específicas: nenos, maiores, dependentes, persoas en risco de exclusión social.
Creación, rehabilitación, mellora ou modernización de centros, locais ou espazos culturais, cívicos e sociais.
Promoción e difusión da área e os seus recursos (Campañas de difusión da área e os seus recursos; Impulsar a utilización de instrumentos para a mellora da imaxe da área; Diseñar estratexias de comunicación que trasladen ao mercado a imaxe de calidade das actividades da área.
Fomento da participación das persoas nas zonas rurais (incrementar a implicación e participación dos mozos e mozas, Fomentar o traballo en rede e interasociativo; Desenvolvemento de encontros, xornadas, seminarios, congresos, eventos,...)
Impulso da coordinación das institucións públicas e entidades privadas relacionadas coa área, a cooperación entre axentes privados e a cooperación con outros territorios
a) Puntuación mínima (nota de corte) : 20 puntos. Porcentaxe de axuda mínima: 15%
b) Puntuación máxima: a partir de 70 puntos. Porcentaxe de axuda máxima: 50%

CADROS ESTATÍSTICOS DE CÁLCULO PARA BAREMO TERRITORIAL

INDICADOR MUNICIPAL DE RENTA NOS FOGARES

	Renta	% con respecto a media galega
Friol	12.105	77,01
Rábade	12.567	79,95
Outeiro de Rei	15.223	96,84
Castroverde	13.302	84,62
Guntín	12.277	78,10
O Corgo	13.892	88,38
Lugo	17.654	112,31

Fonte: IGE

Renda dos fogares municipal. Ano 2020.

https://www.ige.gal/Shiny/RDB_muni/

VARIACIÓN DA POBOACIÓN (2012-2022)

	2012	2022	DIF	%
Castroverde	2.887	2.592	-295	-10,22
O Corgo	3.828	3.429	-399	-7,71
Friol	4.137	3.627	-510	-7,13
Guntín	3.018	2.627	-391	-9,77
Lugo	98.457	97.211	-1.246	-0,30
Outeiro de Rei	5.046	5.296	250	5,85
Rábade	1.674	1.503	-171	-17,62

Fonte: IGE

Censos de poboación. Padrón Municipal de Habitantes anos a considerar 2013 a 2022.

<https://www.ige.gal/igebdt/esq.jsp?idioma=es&paxina=002&ruta=verEjes.jsp?COD=589&M=1&S=&RET>

ÍNDICE DE ENVELLECIMIENTO 2020

Castroverde	413,74
Corgo, O	460,85
Friol	457,73
Guntín	549,94
Lugo	122,28
Outeiro de Rei	162,53
Rábade	187,18

Fonte: IGE

Indicadores de poboación. Ano 2020.

<https://www.ige.gal/igebdt/esq.jsp?idioma=es&paxina=002&ruta=verEjes.jsp?COD=723&M=1&S=&RET=>

LISTADO DE ENTIDADES SINGULARES DE POBOACIÓN

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
CASTROVERDE		
011 Castroverde	01 00 00 AGUSTÍN (SANTA MARÍA)	12
011 Castroverde	02 00 00 ARCOS (SAN PAIO)	119
011 Castroverde	03 00 00 BARREDO (SANTO ANDRÉ)	65
011 Castroverde	04 00 00 BARREDO (SAN XOÁN)	83
011 Castroverde	05 00 00 BARREIROS (SAN COSME)	29
011 Castroverde	06 00 00 BOLAÑO (SANTA BAIA)	85
011 Castroverde	07 00 00 SAN MIGUEL DO CAMIÑO (SAN MIGUEL)	38
011 Castroverde	08 00 00 CELLÁN DE CALVOS (SAN SALVADOR)	25
011 Castroverde	09 00 00 CELLÁN DE MOSTEIRO (SAN PEDRO)	24
011 Castroverde	10 00 00 COVELAS (SAN MIGUEL)	64
011 Castroverde	11 00 00 ESPASANDE (SANTIAGO)	68
011 Castroverde	12 00 00 FRAIRÍA (A) (SANTA MARÍA)	63
011 Castroverde	13 00 00 FURÍS (SANTO ESTEVO)	118
011 Castroverde	14 00 00 GOI (SANTA MARÍA MADANELA)	34
011 Castroverde	15 00 00 MASOUCOS (SANTIAGO)	30
011 Castroverde	16 00 00 MEDA (A) (SANTIAGO)	89
011 Castroverde	17 00 00 MIRANDA (SANTIAGO)	57
011 Castroverde	18 00 00 MIRANDELA (SANTO ANDRÉ)	42
011 Castroverde	19 00 00 MONTE (SANTA MARÍA)	89
011 Castroverde	20 00 00 MONTECUBEIRO (SAN CIBRAO)	209
011 Castroverde	21 00 00 MOREIRA (SANTA MARÍA)	98
011 Castroverde	22 00 00 PADERNE (SANTO ESTEVO)	43
011 Castroverde	23 00 00 PÁRAMO (SAN MIGUEL)	63
011 Castroverde	24 00 00 PENA (SANTA MARÍA MADANELA)	49
011 Castroverde	25 00 00 PEREIRAMÁ (SAN XULIÁN)	59
011 Castroverde	26 00 00 PUMAREGA (A) (SANTA MARIÑA)	78
011 Castroverde	27 00 00 REBORDAOS (SAN XURXO)	51
011 Castroverde	28 00 00 RECESENDE (SAN CIBRAO)	15
011 Castroverde	29 00 00 RIOMOL (SAN PEDRO)	101
011 Castroverde	30 00 00 SERÉS (SAN PEDRO)	68
011 Castroverde	31 00 00 SOUTO DE TORRES (SAN TOMÉ)	28
011 Castroverde	32 00 00 SOUTOMERILLE (SAN SALVADOR)	5
011 Castroverde	33 00 00 TÓRDEA (SAN TOMÉ)	55
011 Castroverde	34 00 00 URIZ (SANTA MARÍA)	49
011 Castroverde	35 00 00 VILABADE (SANTA MARÍA)	65
011 Castroverde	36 00 00 VILALLE (SAN PEDRO)	42
011 Castroverde	37 00 00 VILARIÑO (SANTIAGO)	336

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
O CORGO		
014 Corgo, O	01 00 00 ABRAGÁN (SAN BARTOLOMEU)	49
014 Corgo, O	02 00 00 ADAI (SANTIAGO)	67
014 Corgo, O	03 00 00 ALTO (O) (SANTALLA)	106
014 Corgo, O	04 00 00 ANSEÁN (SANTA CATARINA)	68
014 Corgo, O	05 00 00 ARXEMIL (SAN PEDRO)	79
014 Corgo, O	06 00 00 BERGAZO (SAN FIZ)	63
014 Corgo, O	07 00 00 CABREIROS (SANTA MARÍA)	140
014 Corgo, O	08 00 00 CAMPELO (SAN XULIÁN)	76
014 Corgo, O	09 00 00 CAMPOSO (SANTIAGO)	36
014 Corgo, O	10 00 00 CASTRILLÓN (SAN SALVADOR)	64
014 Corgo, O	11 00 00 CELA (SAN XOÁN)	92
014 Corgo, O	12 00 00 CERCEDA (SAN PEDRO)	73
014 Corgo, O	13 00 00 CORGO (O) (SAN XOÁN)	191
014 Corgo, O	14 00 00 SANTO ANDRÉ DE CHAMOSO (SANTO ANDRÉ)	76
014 Corgo, O	15 00 00 SAN BARTOLOMEU DE CHAMOSO (SAN BARTOLOMEU)	22
014 Corgo, O	16 00 00 CHAMOSO (SAN CRISTOVO)	162
014 Corgo, O	17 00 00 ESCOUREDA (SANTA MARÍA)	95
014 Corgo, O	18 00 00 SANTO ESTEVO DE FARNADEIROS (SANTO ESTEVO)	47
014 Corgo, O	19 00 00 FARNADEIROS (SAN PEDRO)	110
014 Corgo, O	20 00 00 SANTO ESTEVO DE FOLGOSA (SANTO ESTEVO)	55
014 Corgo, O	21 00 00 FOLGOSA (SAN MARTIÑO)	92
014 Corgo, O	22 00 00 FONTEITA (SANTIAGO)	154
014 Corgo, O	23 00 00 FRANQUEÁN (SANTA MARÍA)	80
014 Corgo, O	24 00 00 GOMEÁN (SANTIAGO)	188
014 Corgo, O	25 00 00 LAPÍO (SAN MIGUEL)	63
014 Corgo, O	26 00 00 LAXOSA (SANTIAGO)	329
014 Corgo, O	27 00 00 MACEDA (SAN PEDRO)	37
014 Corgo, O	28 00 00 SAN COSME DE MANÁN (SAN COSME)	58
014 Corgo, O	29 00 00 SANTA MARÍA DE MANÁN (SANTA MARÍA MADANELA)	26
014 Corgo, O	30 00 00 MAREI (SANTA MARÍA)	160
014 Corgo, O	31 00 00 PARADELA (SAN FIZ)	163
014 Corgo, O	32 00 00 PEDRAFITA (SAN MIGUEL)	46
014 Corgo, O	33 00 00 PIÑEIRO (SANTA MARÍA)	68
014 Corgo, O	34 00 00 QUEIZÁN (SANTA MARÍA)	55
014 Corgo, O	35 00 00 QUINTE (SANTALLA)	62
014 Corgo, O	36 00 00 SABAREI (SANTA MARÍA MADANELA)	52
014 Corgo, O	37 00 00 SEGOVIA (SAN XOÁN)	56
014 Corgo, O	38 00 00 VILACHÁ (SAN XIAO)	36

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
FRIOL		
020 Friol	01 00 00 ANAFREITA (SAN PEDRO)	43
020 Friol	02 00 00 ANXERIZ (SANTA MARÍA)	66
020 Friol	03 00 00 BRA (SAN MARTIÑO)	24
020 Friol	04 00 00 CARBALLO (SAN XIAO)	123
020 Friol	05 00 00 CARLÍN (SANTA MARÍA)	49
020 Friol	06 00 00 SAN MARTIÑO DE CONDES (SAN MARTIÑO)	313
020 Friol	07 00 00 COTÁ (SAN MARTIÑO)	151
020 Friol	08 00 00 SANTALLA DE DEVESEA (SANTALLA)	85
020 Friol	09 00 00 FRIOL (SAN XIAO)	580
020 Friol	10 00 00 GUIMAREI (SANTA MARÍA)	43
020 Friol	11 00 00 GULDRIZ (SANTIAGO)	79
020 Friol	12 00 00 LAMAS (SANTA MARÍA)	35
020 Friol	13 00 00 LEA (SAN XURXO)	94
020 Friol	14 00 00 MADELOS (SANTALLA)	45
020 Friol	15 00 00 MIRAZ (SANTIAGO)	94
020 Friol	16 00 00 NARLA (SAN PEDRO)	185
020 Friol	17 00 00 NODAR (SAN MAMEDE)	206
020 Friol	18 00 00 OUSÁ (SAN XIAO)	119
020 Friol	19 00 00 PACIO (O) (SANTA MARÍA)	82
020 Friol	20 00 00 PRADO (SAN MARTIÑO)	78
020 Friol	21 00 00 RAMELLE (SANTA MARÍA)	64
020 Friol	22 00 00 ROCHA (SAN COSMEDE)	80
020 Friol	23 00 00 ROIMIL (SAN XIAO)	85
020 Friol	24 00 00 SAN CIBRAO DA PREGACIÓN (SAN CIBRAO)	38
020 Friol	25 00 00 SEIXÓN (SAN PAIO)	81
020 Friol	26 00 00 SEOANE DA PREGACIÓN (SAN XOÁN)	42
020 Friol	27 00 00 SERÉN (SANTA CRUZ)	26
020 Friol	28 00 00 SILVELA (SANTA MARÍA)	90
020 Friol	29 00 00 TRASMONTE (SANTIAGO)	82
020 Friol	30 00 00 VILAFIZ (SANTA MARÍA)	48
020 Friol	31 00 00 VILALVITE (SAN PEDRO)	209
020 Friol	32 00 00 XIÁ (SANTA MARÍA)	277

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
GUNTÍN		
023 Guntín	01 00 00 CASTELO DE PALLARES (SAN SALVADOR)	112
023 Guntín	02 00 00 COSTANTE (SAN MIGUEL)	69
023 Guntín	03 00 00 ENTRAMBASAUGAS (SANTIAGO)	141
023 Guntín	04 00 00 FERREIRA DE PALLARES (SANTA MARÍA)	78
023 Guntín	05 00 00 SANTA MARÍA DE FERROI (SANTA MARÍA)	62
023 Guntín	06 00 00 FERROI (SANTIAGO)	150
023 Guntín	07 00 00 FRANCOS (SAN SALVADOR)	82
023 Guntín	08 00 00 GOMELLE (SANTIAGO)	51
023 Guntín	09 00 00 GROLOS (SANTA CRUZ)	81
023 Guntín	10 00 00 GUNTÍN DE PALLARES (SAN SALVADOR)	287
023 Guntín	11 00 00 LAMELA (SANTA MARÍA)	69
023 Guntín	12 00 00 SAN MAMEDE DE LOUSADA (SAN MAMEDE)	85
023 Guntín	13 00 00 LOUSADA (SANTA EULALIA)	60
023 Guntín	14 00 00 SAN CIBRAO DE MONTE DE MEDA (SAN CIBRAO)	41
023 Guntín	15 00 00 MONTE DE MEDA (SAN MARTÍÑO)	87
023 Guntín	16 00 00 MOSTEIRO (SANTA MARÍA)	100
023 Guntín	17 00 00 MOTA (A) (SANTO ESTEVO)	71
023 Guntín	18 00 00 MOUGÁN (SANTA MARÍA MADANELA)	94
023 Guntín	19 00 00 NAVALLOS (SAN PEDRO)	22
023 Guntín	20 00 00 OUROL (SAN XULIÁN)	53
023 Guntín	21 00 00 PIÑEIRAS (SAN MAMEDE)	51
023 Guntín	22 00 00 PRADEDA (SANTA EULALIA)	219
023 Guntín	23 00 00 SAN ROMAO DA RETORTA (SAN ROMAO)	76
023 Guntín	24 00 00 SANTA CRUZ DA RETORTA (SANTA CRUZ)	45
023 Guntín	25 00 00 SANTA EUXEA (SAN XOÁN)	30
023 Guntín	26 00 00 SIRVIÁN (SANTA MARÍA)	47
023 Guntín	27 00 00 VILAMAIOR DE NEGRAL (SAN LORENZO)	77
023 Guntín	28 00 00 VILAMEÁ (SAN MARTÍÑO)	71
023 Guntín	29 00 00 VILAMERELLE (SAN VICENTE)	25
023 Guntín	30 00 00 VILARMAO (SAN MIGUEL)	39
023 Guntín	31 00 00 ZOLLE (SANTA MARÍA)	76

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
LUGO		
028 Lugo	01 00 00 ADAI (SANTA MARÍA MADANELA)	94
028 Lugo	02 00 00 SANTA MARÍA DE ALTA (SANTA MARÍA)	146
028 Lugo	03 00 00 SAN XOÁN DO ALTO (SAN XOÁN)	121
028 Lugo	04 00 00 SAN MAMEDE DOS ÁNXOS (SAN MAMEDE)	161
028 Lugo	05 00 00 BACURÍN (SAN MIGUEL)	47
028 Lugo	06 00 00 BASCUAS (SANTA MARÍA)	83
028 Lugo	07 00 00 BAZAR (SAN REMIXIO)	38
028 Lugo	08 00 00 BENADE (SANTO ESTEVO)	87
028 Lugo	09 00 00 BOCAMAOS (SAN XILLAO)	82
028 Lugo	10 00 00 SANTALLA DE BÓVEDA DE MERA (SANTALLA)	44
028 Lugo	11 00 00 BÓVEDA (SANTA MARÍA)	314
028 Lugo	12 00 00 BURGO (O) (SAN VICENTE)	82
028 Lugo	13 00 00 CALDE (SAN PEDRO)	203
028 Lugo	14 00 00 CAMOIRA (SANTO ESTEVO)	49
028 Lugo	15 00 00 SAN XOÁN DO CAMPO (SAN XOÁN)	222
028 Lugo	16 00 00 CARBALLIDO (SAN MARTÍÑO)	220
028 Lugo	17 00 00 SANTO ANDRÉ DE CASTRO (SANTO ANDRÉ)	426
028 Lugo	18 00 00 COEO (SAN VICENTE)	130
028 Lugo	19 00 00 COESES (SANTA MARÍA MADANELA)	179
028 Lugo	20 00 00 CUIÑA (SANTALLA)	139
028 Lugo	21 00 00 ESPERANTE (SANTALLA)	235
028 Lugo	22 00 00 SANTA MARTA DE FIXÓS (SANTA MARTA)	27
028 Lugo	23 00 00 GONDAR (SANTA MARÍA)	60
028 Lugo	24 00 00 OMBREIRO (SAN MARTÍÑO)	149
028 Lugo	25 00 00 LABIO (SAN PEDRO)	83
028 Lugo	26 00 00 LAMAS (SANTALLA)	77
028 Lugo	28 00 00 MAZOI (SANTALLA)	110
028 Lugo	29 00 00 MEILÁN (SANTIAGO)	303
028 Lugo	30 00 00 SAN PEDRO DE MERA (SAN PEDRO)	61
028 Lugo	31 00 00 MONTE DE MEDA (SANTA MARÍA MADANELA)	65
028 Lugo	32 00 00 SAN SALVADOR DE MUXA (SAN SALVADOR)	475
028 Lugo	33 00 00 MUXA (SANTA MARÍA)	120
028 Lugo	34 00 00 ORBAZAI (SAN MIGUEL)	253
028 Lugo	35 00 00 OUTEIRO DAS CAMOIRAS (O) (SAN SALVADOR)	49
028 Lugo	36 00 00 PEDREDA (SAN VICENTE)	182
028 Lugo	37 00 00 SAN XOÁN DE PENA (SAN XOÁN)	199
028 Lugo	38 00 00 PÍAS (SAN VICENTE)	199
028 Lugo	39 00 00 SAN MARTÍÑO DE PIÑEIRO (SAN MARTÍÑO)	56
028 Lugo	40 00 00 PIÜGOS (SANTIAGO)	341
028 Lugo	41 00 00 POUTOMILLOS (SAN MARTÍÑO)	27
028 Lugo	42 00 00 PRÓGALO (SANTIAGO)	21
028 Lugo	43 00 00 RECIMIL (SAN LORENZO)	134
028 Lugo	44 00 00 RIBAS DE MIÑO (SAN MAMEDE)	88
028 Lugo	45 00 00 ROMEÁN (SAN PEDRO)	77
028 Lugo	46 00 00 RUBIÁS (SAN XILLAO)	110
028 Lugo	47 00 00 SAA (SANTIAGO)	164
028 Lugo	48 00 00 SAN ROMÁN (SANTA CRISTINA)	82
028 Lugo	49 00 00 SANTA COMBA (SAN PEDRO)	223
028 Lugo	50 00 00 SOÑAR (SAN PEDRO)	313
028 Lugo	51 00 00 TEIXEIRO (SANTA MARÍA)	117
028 Lugo	52 00 00 TIRIMOL (SAN XOÁN)	326
028 Lugo	53 00 00 TORIBLE (SANTA MARÍA)	26
028 Lugo	54 00 00 VERAL (O) (SAN VICENTE)	135
028 Lugo	55 00 00 VILACHÁ DE MERA (SAN XILLAO)	47

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
OUTEIRO DE REI		
039 Outeiro de Rei	01 00 00 SAN CLODIO DE AGUIAR (SAN CLODIO)	36
039 Outeiro de Rei	02 00 00 SAN LOURENZO DE AGUIAR (SAN LOURENZO)	91
039 Outeiro de Rei	03 00 00 ARCOS (SAN PEDRO)	70
039 Outeiro de Rei	04 00 00 ASPAI (SAN CIBRAO)	87
039 Outeiro de Rei	05 00 00 BONXE (SAN MAMEDE)	249
039 Outeiro de Rei	06 00 00 CABOI (SAN MARTIÑO)	112
039 Outeiro de Rei	07 00 00 CANDAI (SAN VICENTE)	65
039 Outeiro de Rei	08 00 00 CASTELO DE REI (SAN SALVADOR)	66
039 Outeiro de Rei	09 00 00 CELA (SANTA MARÍA)	273
039 Outeiro de Rei	10 00 00 SANTA MARIÑA (SANTA MARÍA)	89
039 Outeiro de Rei	11 00 00 FOLGUEIRA (SAN NICOLÁS)	39
039 Outeiro de Rei	12 00 00 FRANCOS (SANTIAGO)	67
039 Outeiro de Rei	13 00 00 SANTIAGO DE GAIOSO (SANTIAGO)	154
039 Outeiro de Rei	14 00 00 SAN TOMÉ DE GAIOSO (SAN TOMÉ)	19
039 Outeiro de Rei	15 00 00 GUILLAR (SAN MARTIÑO)	1167
039 Outeiro de Rei	16 00 00 MARTUL (SAN PEDRO)	76
039 Outeiro de Rei	17 00 00 MATELA (SANTA MARÍA MADANELA)	181
039 Outeiro de Rei	18 00 00 MOSTEIRO (SAN SALVADOR)	207
039 Outeiro de Rei	19 00 00 OUTEIRO DE REI (SAN XOÁN)	767
039 Outeiro de Rei	20 00 00 PARADA (SAN XOÁN)	86
039 Outeiro de Rei	21 00 00 SAN FIZ DE PAZ (SAN PEDRO FIZ)	164
039 Outeiro de Rei	22 00 00 ROBRA (SAN PEDRO FIZ)	409
039 Outeiro de Rei	23 00 00 SILVARREI (SAN XOÁN)	402
039 Outeiro de Rei	24 00 00 SOBRADA DE AGUIAR (SANTA MARÍA MADANELA)	136
039 Outeiro de Rei	25 00 00 TABOI (SAN PEDRO)	75
039 Outeiro de Rei	26 00 00 VICINTE (SANTA MARÍA)	116
039 Outeiro de Rei	27 00 00 VILELA (SANTIAGO)	156

CONCELLO	PARROQUIA / ENTIDADE POBOACIÓN	POBOACIÓN
RÁBADE		
056 Rábade	01 00 00 RÁBADE (SAN VICENZO)	1503

Fonte: INE

Indicadores de poboación. Ano 2023.

PRIORIZACIÓN DE LIÑAS ESTRATÉXICAS

LE1 – DESENVOLVEMENTO DO TECIDO PRODUTIVO	
Obxectivo xeral (OX)	OX1 DIVERSIFICACIÓN DA ECONOMÍA, MELLORA DA COMPETITIVIDADE E CREACIÓN DE EMPREGO
Medidas ou liñas de actuación	M1.1 Desenvolvemento do tecido produtivo local mediante a adaptación das empresas actuais e/ou a creación de novas actividades de carácter innovador para a creación de emprego de calidade. M1.2 Mellorar a competitividade do sector agrario de xeito compatible coa sustentabilidade ambiental e potenciar a industria de transformación e comercialización agroalimentaria. M1.3 Fomentar a cooperación interempresarial para aproveitar a complementariedade dos recursos, habilidades e experiencias en distintas partes da cadea de valor contribuindo así tamén á loita polo cambio climático. M1.4 Promoción do territorio como elemento diferenciador e identificador de produtos e servizos innovadores desenvolvidos no territorio do GDR. M1.5 Contribuír á redución do desequilibrio entre a oferta formativa e os requirimentos do mercado de traballo comarcal para lograr a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres. M1.6 Fomentar o espírito empresarial e a cultura emprendedora na poboación, en especial entre as mulleres e a xuventude. M1.7 Contribuír con medidas de responsabilidade social corporativa á redución da brecha salarial, ao fomento das iniciativas de empoderamento da muller, ao fomento da inclusión social, á loita contra a violencia de xénero. M1.8 Fomentar a mellora dos servizos básicos asistenciais á poboación. M1.9 Contribuír a axudar que o relevo xeracional nas empresas se produza dunha maneira planificada e ordenada para garantir o seu desenvolvemento e continuidade.

LE 2 – MELLORA DA CALIDADE DE VIDA DA POBOACIÓN

Obxectivo xeral (OX) OX3 MELLORA DOS ESTANDARES DE CALIDADE DE VIDA E FORTALECIMENTO DA COHESIÓN SOCIAL

Medidas ou liñas de actuación	M3.1 Facilitar o proceso de consolidación da identidade comarcal entre os seus habitantes e promocionar fora do territorio como espazo de calidade ambiental. M3.2 Contribuír ao fornecemento do tecido asociativo a través de formación e inclusión de ferramentas de xestión e de traballo en rede como vía para mitigar o cambio climático. M3.3 Fomentar a igualdade real e efectiva de mulleres e homes en todos os ámbitos da sociedade. M3.4 Fomentar a integración socio laboral da mocidade a través da educación, da inserción profesional e o ocio. M3.5 Impulsar a integración social dos colectivos en risco de exclusión mediante a mellora das condicións de vida e o fomento da súa participación na sociedade mediante procesos innovadores. M3.6 Apoiar a creación e posta en marcha de servizos a poboación dependente.
--------------------------------------	--

LE3 - CONSERVACIÓN, RECUPERACIÓN E REHABILITACIÓN DO PATRIMONIO NATURAL E CULTURAL

Obxectivo xeral (OX) OX 2 CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO RURAL (NATURAL E ETNOGRÁFICO) E MELLORA DA SOSTIBILIDADE AMBIENTAL

Medidas ou liñas de actuación	M2.1 Mellorar o estado de conservación do patrimonio rural para a súa posta en valor mediante procesos innovadores. M2.2 Estimular o desenvolvemento de actividades rurais, tradicionais e complementarias á actividade agrogandeira (agroturismo, artesanía, etc) potenciando o emprego de calidade. M2.3 Facilitar a incorporación de sistemas de eficiencia enerxética e enerxías renovables nas empresas e nas institucións públicas. M2.4 Potenciar a xestión integral dos RSU, inertes, tóxicos, perigosos, industriais e agrogandeiros. M2.5 Elevar o nivel de conciencia ambiental colectiva do territorio, mediante a motivación e implicación da cidadanía. M2.6 Estimular o desenvolvemento de actividades rurais vinculadas a cultura, como elemento diferenciador e identificador do territorio aproveitando tamén o paso do Camiño de Santiago polo territorio. M2.7 Mellorar o aproveitamento dos recursos endóxeos de cara á diversificación produtiva e social.
--------------------------------------	---

EQUIVALENCIAS NAS AXUDAS

PROXECTOS PRODUTIVOS		PROXECTOS NON PRODUTIVOS (PRIORIDADE ALTA)		PROXECTOS NON PRODUTIVOS (PRIORIDADE MEDIA)		PROXECTOS NON PRODUTIVOS (PRIORIDADE BAJA)		BONO ACTIVA	
PUNTOS	% DE AXUDA	PUNTOS	% DE AXUDA	PUNTOS	% DE AXUDA	PUNTOS	% DE AXUDA	PUNTOS	CONTÍA
20	15,00	20	15,00	20	15,00	20	15,00	20	3.000,00 €
21	15,70	21	16,50	21	16,10	21	15,70	21	
22	16,40	22	18,00	22	17,20	22	16,40	22	
23	17,10	23	19,50	23	18,30	23	17,10	23	
24	17,80	24	21,00	24	19,40	24	17,80	24	
25	18,50	25	22,50	25	20,50	25	18,50	25	
26	19,20	26	24,00	26	21,60	26	19,20	26	
27	19,90	27	25,50	27	22,70	27	19,90	27	
28	20,60	28	27,00	28	23,80	28	20,60	28	
29	21,30	29	28,50	29	24,90	29	21,30	29	
30	22,00	30	30,00	30	26,00	30	22,00	30	5.000,00 €
31	22,70	31	31,50	31	27,10	31	22,70	31	
32	23,40	32	33,00	32	28,20	32	23,40	32	
33	24,10	33	34,50	33	29,30	33	24,10	33	
34	24,80	34	36,00	34	30,40	34	24,80	34	
35	25,50	35	37,50	35	31,50	35	25,50	35	
36	26,20	36	39,00	36	32,60	36	26,20	36	
37	26,90	37	40,50	37	33,70	37	26,90	37	
38	27,60	38	42,00	38	34,80	38	27,60	38	
39	28,30	39	43,50	39	35,90	39	28,30	39	
40	29,00	40	45,00	40	37,00	40	29,00	40	8.000,00 €
41	29,70	41	46,50	41	38,10	41	29,70	41	
42	30,40	42	48,00	42	39,20	42	30,40	42	
43	31,10	43	49,50	43	40,30	43	31,10	43	
44	31,80	44	51,00	44	41,40	44	31,80	44	
45	32,50	45	52,50	45	42,50	45	32,50	45	
46	33,20	46	54,00	46	43,60	46	33,20	46	
47	33,90	47	55,50	47	44,70	47	33,90	47	
48	34,60	48	57,00	48	45,80	48	34,60	48	
49	35,30	49	58,50	49	46,90	49	35,30	49	
50	36,00	50	60,00	50	48,00	50	36,00	50	12.000,00 €
51	36,70	51	61,50	51	49,10	51	36,70	51	
52	37,40	52	63,00	52	50,20	52	37,40	52	
53	38,10	53	64,50	53	51,30	53	38,10	53	
54	38,80	54	66,00	54	52,40	54	38,80	54	
55	39,50	55	67,50	55	53,50	55	39,50	55	
56	40,20	56	69,00	56	54,60	56	40,20	56	

Medida Leader de Galicia 2023-2027

Elaboración estratexias de desenvolvemento local participativo

57	40,90	57	70,50	57	55,70	57	40,90	57	
58	41,60	58	72,00	58	56,80	58	41,60	58	
59	42,30	59	73,50	59	57,90	59	42,30	59	
60	43,00	60	75,00	60	59,00	60	43,00	60	15.000,00 €
61	43,70	61	76,50	61	60,10	61	43,70	61	
62	44,40	62	78,00	62	61,20	62	44,40	62	
63	45,10	63	79,50	63	62,30	63	45,10	63	
64	45,80	64	81,00	64	63,40	64	45,80	64	
65	46,50	65	82,50	65	64,50	65	46,50	65	
66	47,20	66	84,00	66	65,60	66	47,20	66	
67	47,90	67	85,50	67	66,70	67	47,90	67	
68	48,60	68	87,00	68	67,80	68	48,60	68	
69	49,30	69	88,50	69	68,90	69	49,30	69	
Igual o >70	50,00	>70	90,00	>70	70,00	>70	50,00	Igual o >70	18.000,00 €

I.9. PLAN FINANCEIRO

Táboa 11. Plan financeiro

SUBMEDIDA	TIPO DE PROXECTO	GASTO PÚBLICO DO PROGRAMA
Apoio para a realización de operacións conforme á estratexia de desenvolvemento local participativo	Produtivos	1.345.500 €
	Non produtivos (entidades públicas locais)	517.500 €
	Non produtivos (institucións de carácter privado)	207.000 €
	Formación promovida polo GDR	30.000 €
	TOTAL	2.100.000 €
Cooperación Leader	Cooperación	150.000€
	TOTAL	150.000€
Axuda para custes correntes da estratexia de desenvolvemento local e para a animación	Custes Correntes	562.500,00 €
	Animación	187.500,00 €
	TOTAL	750.000,00 €
TOTAL PROGRAMA		3.000.000 €

TIPO DE PROXECTO	GASTO PÚBLICO DO PROGRAMA					TOTAL
	2023	2024	2025	2026	2027	
Produtivos		269.100 €	403.650 €	403.650 €	269.100 €	1.345.500 €
Non produtivos (entidades públicas locais)	0	103.500 €	155.250 €	155.250 €	103.500 €	517.500 €
Non produtivos (institucións de carácter privado)	0	41.400 €	62.100 €	62.100 €	41.400 €	207.000 €
Formación promovida polo GDR	0	6.000 €	9.000 €	9.000 €	6.000 €	30.000 €
TOTAL	0	420.000 €	630.000 €	630.000 €	420.000 €	2.100.000 €
Cooperación	0	37.500 €	37.500 €	37.500 €	37.500 €	150.000 €
TOTAL	0	37.500 €	37.500 €	37.500 €	37.500 €	150.000 €
Custes Correntes	0	112.500 €	168.750 €	168.750 €	112.500 €	562.500 €
Animación	6.000,00 €	36.300 €	54.450 €	54.450 €	36.300 €	187.500 €
TOTAL	6.000,00 €	148.800 €	223.200 €	223.200 €	148.800 €	750.000 €
TOTAL PROGRAMA	6.000,00 €	568.800 €	853.200 €	853.200 €	568.800 €	3.000.000 €

OBSERVACIÓNS AO CADRO FINANCEIRO
1.- % Proxectos produtivos 65% // % Proxectos Non Produtivos: 35%
2.- % Proxectos non produtivos entidades públicas: 25,00 % - % Proxectos non produtivos entidades privadas: 10 %
3.- % proxectos non produtivos formación: 1 %
4.- % Proxectos de cooperación: 5%
5.- Na última columna determínanse o total dos fondos da estratexia que se destinan a cada submedida.

I.10. PLAN DE SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN

As labores de seguimento, control e avaliación da estratexia serán coordinadas polo equipo técnico do GDR, responsable de identificar de forma periódica e ordenada o cumprimento dos obxectivos en relación co panel de indicadores definido para analizar a execución da estratexia.

O seguimento abarcará os seguintes aspectos clave:

- Posta en marcha da estratexia e das operacións subvencionadas.
- Plan Anual de Actuacións e do cumprimento de fitos (dacordo co panel de indicadores).
- Calidade da implementación da estratexia.
- Orzamento (correspondencia entre a execución financeira e técnica dacordo co calendario establecido).
- Relación directa coa entidade financiadora, e tamén cos organismos executores e beneficiarios.

I.10.1. Recursos para o seguimento da Estratexia

Coa finalidade de establecer un proceso ordenado que permita facer un seguimento de todas as actuacións, farase uso das seguintes ferramentas e recursos:

Informe anual de Seguimento: Este informe reportará sobre os éxitos conseguidos, pero tamén sobre os problemas identificados e as medidas previstas para a súa resolución.

Cuestionario anual de Seguimento: Desde a oficina técnica deseñárase un cuestionario ao obxecto de facer un seguimento global do proxecto baseado nas respostas achegadas polos executores/ beneficiarios e reportar sobre a evolución da estratexia. Estes cuestionarios servirán de base para a elaboración do Informe Anual que se presentará perante a Agader.

Reunións de Seguimento: Organizaranse reunións de seguimento ás que asistirán os beneficiarios e executores principais da estratexia (convocatorias de mesas sectoriais)

nas que se revisará a evolución da mesma dacordo con os obxectivos e resultados marcados.

Reunións extraordinarias: Que permitan solucionar posibles desvíos no calendario e cumprimento de fitos e aplicar as medidas correctivas apropiadas.

Comité de seguimento: A Asemblea collera esta representación de Comité de seguimento e será a encargada de avaliar de xeito definitivo a consecución ou non do obxectivos previstos.

I.10.2.Panel de indicadores de seguimento

Para realizar o seguimento e avaliación da Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo establecéronse un Panel de indicadores co que se poderá medir a evolución da estratexia no tempo a través do cumprimento de fitos.

Este panel reflectirá o cumprimento dos indicadores da EDLP e actualizarase cada anualidade a través dos cuestionarios de seguimento realizados por cada beneficiario/ executor coincidindo coa entrega do Informe Anual de Seguimento. O panel reflectirá os indicadores de relevancia que, suxeitos a cada un dos obxectivos temáticas/ áreas de intervención/ obxectivos estratéxicos/ obxectivos específicos/ medidas/ programas/ proxectos permitirán a posta en marcha de todo o proceso de seguimento e avaliación. En base aos indicadores que se delimitan na páxina seguinte, e as variables concretas asociadas, o equipo técnico establecerá as pautas concretas para a súa extracción e tratamento. A partir deste traballo definirase con precisión que tipo de información en concreto é preciso extraer e cales serán as fontes para a súa obtención (solicitudes de axuda, solicitudes de pago etc...).

Establecerase un sistema de recollida de información, co fin de que as variables poidan ser recollidas adecuadamente desde o inicio de execución da estratexia Para a análise doutra información requirida para o adecuado cálculo de indicadores (poboación, actividade económica no territorio etc.)/ etc.) utilizaranse fontes estatísticas oficiais, establecendo, se é necesario acordos con organismos pertinentes para a obtención doutras informacións específicas.

Recompilación

Na medida do posible solicitarase a definición de variables nas solicitudes de axudas e convocatorias co fin de que os beneficiarios fornezan esta información nas súas solicitudes. Nos casos necesarios poñeranse en marcha outras técnicas de

investigación co fin de obter información adicional: enquisas, entrevistas, controis “in situ” etc.

Extracción, agregación e tratamento:

Unha vez recompilados os datos, manterase un seguimento continuo dos indicadores de execución e anualmente realizarase unha agregación e análise do resto de indicadores, para a súa inclusión no Informe anual de seguimento, coa colaboración en función da información necesaria da AGADER

Para poder obter os datos requiridos son os que permitirán dar resposta aos distintos tipos de indicadores que inclúe o sistema de seguimento e avaliación, utilizaranse as seguintes fontes de información:

1. **Indicadores de contexto e xenerais do territorio**, en base a fontes estatísticas actualizadas que se poden atopar nas distintas fontes oficiais:
 - a. Estatísticas oficiais nacionais, do Instituto Nacional de Estatística (INE).
 - b. Datos estatísticos procedentes dos municipios que compoñen o territorio.
 - c. Instituto Galego de Estatística
 - d. Estatísticas oficiais europeas.
 - e. Estudos realizados por diferentes organismos e entidades.
2. **Indicadores target**: Iranse actualizando a partir dos indicadores de execución que os definen. En determinados casos, desenvolveranse estudos específicos orientados a dar resposta aos que non estean dispoñibles.
 - a. Indicadores de execución. As variables concretas que permitan a súa progresiva actualización obteranse de:
 - b. Solicitudes de axuda de cada beneficiario.
 - c. Propostas presentadas en procesos de convocatoria.
 - d. Datos asociados a cada expediente.
 - e. Follas de control de asistencia e participación.
3. **Indicadores de execución financeira**: Realizarase un seguimento continuo, en base a:
 - a. Bases de datos dos expedientes e solicitudes, contías de investimentos previstos e subvencións.
 - b. Bases de datos da AGADER con información dos pagos realizados. Respecto a os recursos utilizados, o seguimento, control e avaliación da implementación da EDLP corresponderá ao equipo técnico do GDR, podéndose apoiar en recursos externos de apoio cando sexa necesario.

Respecto a os recursos utilizados, o seguimento, control e avaliación da implementación da EDLP corresponderá ao equipo técnico do GDR, podéndose apoiar en recursos externos de apoio cando sexa necesario.

I.10.3. Avaliación da EDLP

Igualmente, a Oficina Técnica ocuparase da Avaliación da EDLP, que incluírá:

Avaliación ex-ante: obxectivos seleccionados.

O Grupo realizou a avaliación da condición ex ante da estratexia analizando a capacidade desta de cumprir coa consecución efectiva e eficiente dos obxectivos para alcanzar establecidos polo FEADER para este período 2023-2027 e de ter unha incidencia directa nela.

Avaliación durante: impacto e valor engadido.

Realizarase, durante toda a fase de implementación da EDLP, unha avaliación adecuada da mesma contribuíndo á elaboración dos informes de execución que deberán presentarse cada ano.

Achegarase información sobre a execución financeira e o cumprimento de indicadores incorporando os avances na consecución dos obxectivos e os cambios nos valores de indicadores de resultados.

Finalmente, a avaliación durante permitirá analizar e posteriormente achegar á AGADER a información necesaria para cumprir cos estipulado na estratexia:

- Funcionamento dos sistemas de xestión, coordinación e seguimento entre executores e beneficiarios: non reunións, listaxes de asistentes, organización das comunicacións, elevación de actas, atención ás solicitudes dos beneficiarios, cumprimento dos acordos adoptados, etc. •
- Posta en marcha dos programas e proxectos: análise do rol de cada beneficiario en cada un das intervencións e a súa implicación na realización das mesmas. Análise do gasto e do cumprimento do calendario financeiro para a execución da estratexia.
- Análise dos recursos humanos e das capacidades e outros recursos postos ao dispor por cada beneficiario/ executor para o bo funcionamento das actividades.
- Análise de adecuación ás normas financeiras, de publicidade e de comunicación establecidas polos regulamentos comunitarios.
- Análise dos efectos e impactos da estratexia.

Avaliación ex-post: informe de resultados. Co obxectivo de permitir examinar a eficacia e a eficiencia do FEADER e a súa contribución á estratexia da Unión para un crecemento intelixente, sostible e integrador, realizarase unha avaliación ex post que permita analizar os resultados conseguidos, os efectos e impactos logrados etc.

I.10.4. Informe anual de seguimento

Tódolos anos realizarase un Informe anual de seguimento coa información correspondente ao período de que se trate e a acumulada desde o comezo da Estratexia. O contido do devandito informe incorporarase á memoria anual da asociación que se exporá ante todos os socios en sesión da Asemblea Xeral, que deberán aprobar a xestión levada a cabo pola Xunta Directiva.

Sen prexuízo que do devandito informe de seguimento conte coa estrutura e información que a AGADER dos fondos considere relevante, de modo indicativo, espérase que o informe inclúa:

- A evolución da EDLP en relación cos obxectivos establecidos, describindo as medidas, axudas aprobadas e proxectos levados a cabo, xunto cos indicadores que permitan avaliar o mesmo.
- A execución financeira por ámbitos de programación, diferenciando as contías previstas, comprometidas, certificadas e pagas pola Autoridade de Xestión.
- Modificacións que sufrise o Plan Financeiro e descrición dos problemas que xurdisen na xestión da Estratexia e medidas adoptadas para a súa resolución. As modificacións deberán xustificarse razoadamente. A solicitude de modificación deberá ser aprobada pola Xunta Directiva e remitida á AGADER.
- Cambios nas condicións xerais que afectan á execución da EDLP, incluíndo as modificacións nas políticas rexionais, estatais e comunitarias.
- A relación de asociados e novos asociados
- O persoal que integra os órganos de xestión e dirección da Asociación.
- O persoal que integra o equipo técnico.
- O responsable administrativo financeiro, no seu caso.
- Os procedementos de xestión, incluíndo os criterios de selección e baremación dos proxectos presentados.

INDICADORES DE RESULTADOS PARA O PERÍODO 2023-2027

INDICADOR	DEFINICIÓN	VALORES ESTIMADOS
NÚMERO DE EMPRESAS QUE RECIBEN AXUDA	Número de empresas que recibiron axuda do GDR para investimentos en reestruturación ou modernización da súa actividade	12
SUPERFICIE DE TERRA AGRARIA RECUPERADA	Superficie de terra agraria recuperada obxecto de subvención	525
LOGRAR UN USO MÁIS EFICIENTE DA ENERXÍA NA AGRICULTURA E NA TRANSFORMACIÓN DE ALIMENTOS	Número de explotacións ou empresas dedicadas á agricultura e na transformación de alimentos en proxectos financiados polo GDR	10
LOGRAR UN USO MÁIS EFICIENTE DA ENERXÍA NAS EMPRESAS DO TERRITORIO	Numero de empresas de proxectos financiados polo GDR	15
EMPREGO CREADO	Emprego creado nos proxectos financiados polo GDR: número de postos de traballo	44
NÚMERO DE POBOACIÓN RURAL OBXECTO DE ESTRATEXIAS DE DESENVOLVEMENTO LOCAL	Número de poboación beneficiaria polas actuacións financiadas dende o GDR	50.000 hab
NÚMERO DE POBOACIÓN RURAL QUE SE BENEFICIA DE SERVIZOS/INFRAESTRUTURAS	Número de poboación rural que se beneficia de servizos/infraestruturas novos ou mellorados	38.000 hab
NÚMERO DE POBOACIÓN RURAL QUE SE BENEFICIA DE SERVIZOS/INFRAESTRUTURAS DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E A COMUNICACIÓN	Número de poboación rural que se beneficia de servizos/infraestruturas novos ou mellorados vinculados ás tecnoloxías da información e a comunicación - TICs	50.000 hab

INDICADORES DA AVALIACIÓN DA XESTIÓN DO GDR PARA O PERÍODO 2023-2027

INDICADOR	DEFINICIÓN	VALORES ESTIMADOS
GASTO PÚBLICO TOTAL	Gasto público	3.000.000 €
INVESTIMENTO PÚBLICO TOTAL EN PROXECTOS NON PRODUTIVOS	Investimento total, en euros, correspondente a proxectos Non produtivos financiados dende o GDR	724.500 €
INVESTIMENTO PÚBLICO TOTAL EN PROXECTOS PRODUTIVOS	Investimento total, en euros, correspondente a proxectos produtivos financiados dende o GDR	1.345.500 €
NÚMERO DE ACTIVIDADES/OPERACIÓNS	Número de actividades/operacións subvencionadas	56
NÚMERO DE EXPLOTACIÓNS/BENEFICIARIOS SUBVENCIONADOS	Número de explotacións/beneficiarios subvencionados	35
SUPERFICIE TOTAL DE TERRA AGRARIA RECUPERADA SUBVENCIONADA (HA)	Superficie total subvencionada (en hectáreas)	300 ha
NÚMERO DE CONTRATOS	Número total de contratos vinculados á concesión de subvencións dende o GDR	125 creados e/ou consolidados
NÚMERO DE BENEFICIARIOS ASESORADOS	Número de beneficiarios asesorados directamente dende o GDR	315
POBOACIÓN BENEFICIARIA DE SERVIZOS/INFRAESTRUTURAS MELLORADOS	Poboación (número de habitantes) beneficiaria de servizos/infraestruturas mellorados (vinculados ás TICs ou outros)	45.000 hab
NÚMERO DE PROXECTOS LEADER FINANCIADOS	Número de proxectos Leader financiados dende o GDR	72
NÚMERO DE PROXECTOS DE COOPERACIÓN	Número de proxectos de cooperación subvencionados	4
NÚMERO DE PROMOTORES DE PROXECTOS	Número de promotores de proxectos presentados ao GDR para a súa avaliación	41
TIPO DE PROMOTORES DE PROXECTOS	Tipoloxía de promotores de proxectos presentados ao GDR para a súa avaliación, en base a dúas variables: Sexo: home ou muller. Idade: Menos de 35 anos, entre 36 e 50, 51 a 64 anos ou máis de 64 anos	Non é posible facer estimacións previas unha vez se modifican as normas para favorecer un perfil diferente o de

		períodos anteriores
NÚMERO DE FERRAMENTAS DE COMUNICACIÓN UTILIZADAS	Número de ferramentas de comunicación utilizadas polo GDR	23
NÚMERO DE ACTIVIDADES DA REDR NAS QUE PARTICIPASE O GDR	Número de actividades da REDR nas que participase o GDR	3

ANEXO

RELACIÓN DE LOCAIS SOCIAIS NO TERRITORIO DO GDR4

CONCELLO DE CASTROVERDE

PARROQUIAS CON LOCAL SOCIAL:

- Arcos.
- San Andrés de Barredo.
- Francelos (San Juan de Barredo).
- Bolaño.
- Cellán de Mosteiro.
- Covelas.
- Espasande.
- Furis.
- Meda.
- Córneas.
- Miranda.
- Mirandela.
- Monte.
- Montecubeiro.
- Páramo.
- Pena.
- Pumarega.
- Riomol.
- Serés.
- Tórdea.
- Uriz.
- Vilabade.
- Local sociocultural de Castroverde.
- Concello vello.

PARROQUIAS SIN LOCAS SOCIAL:

- Agustin.
- San Cosme de Barreiros.
- San Miguel do Camiño.
- Cellán de Calvos.
- Frairia.
- Goi.
- Masoucos.
- Moreira.
- Paderne.
- Pereiramá.
- Rebordaos.
- Recesende.
- Souto de Torres.
- Soutomerille.
- Vilalle.

CONCELLO DE FRIOL	
PARROQUIAS:	LOCAIS SOCIAIS:
San Cibrao	Non hai
Seoane	Non hai
Anafreita	Centro social de Anafreita (titularidad parroquial)
Anxeriz	Centro social de Anxeriz (titularidad parroquial)
Brá	Non hai
Carballo	Casa Escola de Carballo-Local Social
Carlín	Casa Escola de Taín-Local Social
Condes	Centro da natureza de Condes
Cota	Local Social de Cota
Devesa	Local Social de Devesa
Guimarei	Local Social de Guimarei
Guldriz	Local Social de Guldriz
Lamas	Local Social de Lamas
Lea	Centro Social de Lea
Madelos	Non hai
Miraz	Casa Escola de Miraz
Narla	Centro Social de Narla Centro Social de A Purreira
Nodar	Centro Social de Nodar
Ousá	Centro Social de Ousá
Pacio	Centro de Interpretación da Natureza de O Pacio
Prado	Centro Social de Prado
Ramelle	Casa Escola de Ramelle
Rocha	Casa Escola de Rocha
Roimil	Casa Escola de Roimil
Seixón	Centro Social de Seixón
Serén	Non hai
Silvela	Centro Social de Pedramaior
Trasmonte	Centro Social de Trasmonte
Villafiz	Centro Social de Villafiz
Villavite	Casa Escola de Villavite
Xiá	Aula da Natureza de Xiá

CONCELLO DE GUNTÍN

LOCAIS SOCIAIS POR PARROQUIAS:

- De Gomelle (Santiago)
- De Pradedá (Santa Eulalia (2 locais)
- De Costante (San Miguel)
- De Vilamaior de Negral (San Lorenzo)
- De San Román da Retorta (San Román)
- De Entrambasaugas (Entrambasaugas)
- De Santa Euxea (San Xoán)
- De Grolos (Santa Cruz)
- De Mosteiro (Sancta María)
- De Mougán (Santa María Magdalena)
- De Francos (San Salvador)
- De A Mota (San Esteban)
- De San Mamede de Lousada (San Mamede)
- De Castelo (San Salvador)
- De Lamela (Santa Mariña)
- De San Cibrao de Monte de Meda (San Cibrao)
- De Ferreira de Pallares (Santa María)

CONCELLO DE O CORGO

LOCAIS SOCIAIS POR PARROQUIAS:

- Escuelas de Adai
- centro sociocultural

CONCELLO DE OUTEIRO DE REI

LOCAIS SOCIAIS POR PARROQUIAS:

- Arcos (San Pedro) Centro sociocultural de Arcos.
- Aspai (San Cibrao) Centro sociocultural de Aspai.
- Bonxe (San Mamede) Centro sociocultural de Bonxe.
- Caboi (San Martiño) Centro sociocultural de Astariz (Caboi).
- Candai (San Vicente) Centro sociocultural de Candai.
- Castelo de Rei (San Salvador) Centro sociocultural de Castelo.
- Cela (Santa María) 2 Centros socioculturais en Cela.
- Folgueira (San Nicolás) Centro sociocultural de Folgueira.
- Francos (Santiago) Centro sociocultural de Francos.
- Guillar (San Martiño) Centro sociocultural de Guillar (se necesita ampliar).
- Martul (San Pedro) Centro sociocultural de Martul.
- Matela (Santa María Madanela) Centro sociocultural de Matela.
- Mosteiro (San Salvador) Centro sociocultural de Mosteiro.
- Outeiro de Rei (San Xoán) Centro Cultural e Casa da Cultura.
- Parada (San Xoán) Centro sociocultural de Gondai (Parada).
- Robra (San Pedro Fiz) Centro sociocultural de Penelas (Robra).
- San Clodio de Aguiar (San Clodio) No hai centro sociocultural.
- San Fiz de Paz (San Pedro Fiz) Centro sociocultural de Paz.
- San Lourenzo de Aguiar (San Lourenzo)
- San Tomé de Gaiosio (San Tomé) Centro sociocultural de San Tomé.

- Santa Mariña (Santa María) No hai centro sociocultural.
- Santiago de Gaioso (Santiago) 2 Centros culturais en Gaioso.
- Silvarrei (San Xoán) Centro sociocultural de Silvarrei.
- Sobrada de Aguiar (Santa María Madanela) Centro sociocultural de Sobrada.
- Taboi (San Pedro) 2 Centros socioculturais en Taboi.
- Vicinte (Santa María) Centro sociocultural de Vicinte.
- Vilela (Santiago) 2 Centros socioculturais en Vilela.

CONCELLO DE RÁBADE

LOCAIS SOCIAIS POR PARROQUIAS:

- Centro Sociocultural
- Centro Interpretación das Insuas
- Auditorio Municipal

CONCELLO DE LUGO

LUGAR:	PARROQUIA:
Labio	Labio
Abuín	Pedreda
Vilanova	Santalla de Bóveda de Mera
Outeiro	Romeán
Castro	Bóveda (Sta. María), centro de Dinamización
Vilamaior	Adai
Carretera Quintela	Coeo
Teixeiro	Teixeiro
Rebordaos	O Veral
A Raña	Santiago de Saa, centro de Dinamización
Marcoi	Sta. María Alta
Piugos de Pena	Piugo
Vilachá de Mera	Vilachá de Mera
Belesar	San Xoán do Campo, centro de dinamización
Vila Estevez	San Xoán do Alto
Fazai	Carballido
Airexe	Benade
Bocamaos	Bocamaos
Calde	Calde, centro de dinamización
Argonde	San Xoán do Campo
Portanova	Coeses, centro de dinamización
Cabo de Vila	Cuiña
Ceide	O Outeiro das Comiras

San Vicente	Pias
San Pedro de Abaixo	San Pedro de Mera, centro de dinamización
Uceira	Poutomillos
Vilachá	Ribas de Miño
Tedin	San Román
Rubiás	Rubiás, centro de dinamización
Carretera	Bascuas
Bosende	Muxa, San Fiz
Sta. Engracia	Santa Comba, centro de dinamización
Cabanas	Sta. Comba
Barbaín	Bóveda, Sta. María
Castelo de Arriba	Castelo

